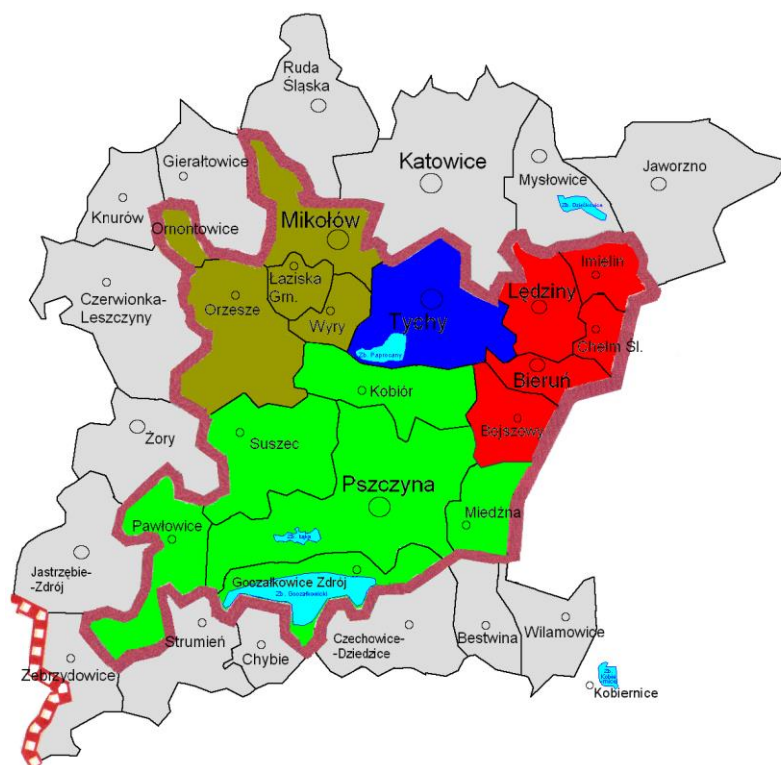

**Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
w Tychach**

**OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA
SANITARNEGO POWIATU
TYSKIEGO GRODZKIEGO
w 2019 roku**

*Obszar i ilość obiektów nadzorowany przez PSSE w Tychach
- dane z druków statystycznych*

<i>Dane</i>	<i>Powiat</i>				<i>Razem Powiaty</i>
	Tychy	Bieruńsko-Lędziński	Mikołowski	Pszczyński	
Obszar	81,81 km²	158,15 km²	233,10 km²	471,16 km²	944,22 km²
Liczba obiektów nadzorowanych	2841	1072	1786	2294	7993
Liczba ludności	127 664	59 715	98 689	111 324	397 392

Spis treści:

1. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ W POWIECIE TYSKIM GRODZKIM	4
2. STAN SANITARNY ZAKŁADÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ ORAZ KOSMETYKÓW	10
3. OCENA STANU SANITARNEGO URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTKU PUBLICZNEGO	19
4. ODDZIAŁ LABORATORYJNY	26
5. OCENA WARUNKÓW ZDROWOTNYCH ŚRODOWISKA PRACY, PRZESTRZEGANIA PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH SUBSTANCJI CHEMICZNYCH I ICH MIESZANIN ORAZ PRZESTRZEGANIA ZAKAZU WYTWARZANIA I WPROWADZANIA DO OBROTU ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH LUB NOWYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH.	29
6. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	31
7. OCENA PLACÓWEK NAUCZANIA I WYCHOWANIA	34
8. DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO – ZDROWOTNA	39

1. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ W MIEŚCIE TYCHY

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w mieście Tychy nie budziła niepokoju, można ocenić ją jako dobrą. W sposób ciągły monitorowane były zgłoszenia zakażeń oraz podejrzeń i zachorowań na choroby zakaźne. W uzasadnionych przypadkach wdrażane były działania przeciwepidemiczne. Nie zarejestrowano chorób wysoce zakaźnych stanowiących bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia ludności.

W 2019 r. zgłoszono 1931 chorób zakaźnych, co stanowiło 30,52% ogólnej liczby zgłoszonych chorób zakaźnych do PPIS w Tychach z powiatów objętych nadzorem. W porównaniu do 2018 r. wzrosła liczba zgłoszonych chorób zakaźnych o 33,45 % (1447 choroby w 2018 r). W każdym przypadku wymagającym wdrożenia działań mających na celu zapobieganie rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej lub obowiązku monitorowania jej przebiegu, przeprowadzano wywiady epidemiologiczne w środowisku domowym, w miejscu pobytu lub hospitalizacji pacjenta oraz obejmowano nadzorem epidemiologicznym osoby z bliskiego otoczenia z chorym.

Zarejestrowano 34 nowych nosicieli wirusa HCV oraz 28 nosicieli wirusa HBs.

W kierunku pałeczek Salmonella i Shigella przeprowadzano badania bakteriologiczne próbek od osób chorych, ozdowieńców po przebytej chorobie, osób ze styczności z chorym oraz od osób badających się w celu uzyskania aktualnego orzeczenia lekarskiego o zdolności do wykonywania prac, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby. Z powyższych badań wykryto 1 nowego nosiciela pałeczek z grupy Salmonella (w 2018 r.- 5 nosicieli).

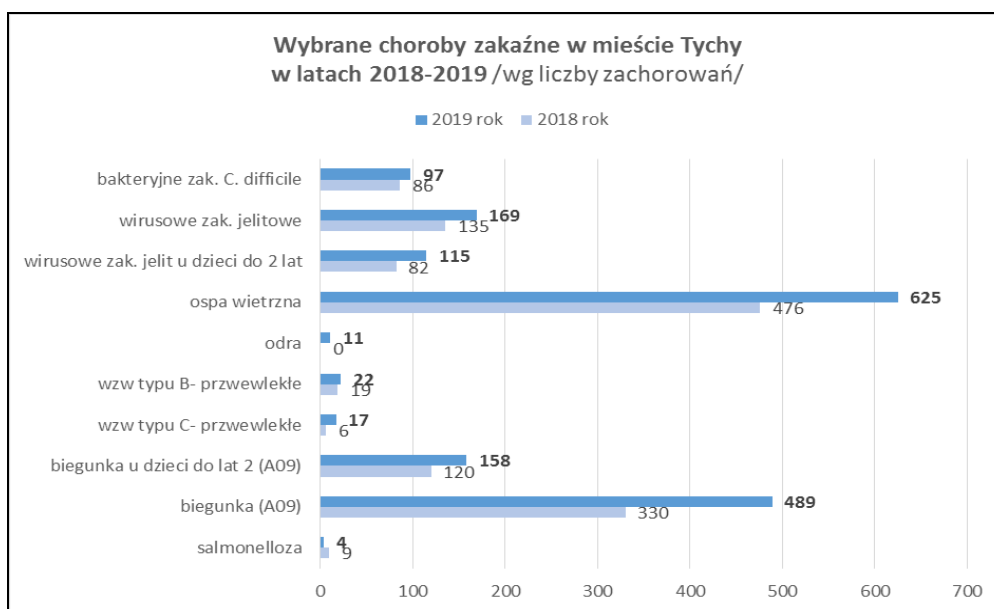
W porównaniu z 2018 r. w mieście Tychy:

wzrost zachorowań dotyczył m.in. innych bakteryjnych zakażeń jelitowych wywołanych przez Clostridium difficile, wirusowych zakażeń jelitowych innych określonych i nieokreślonych w tym również u dzieci do lat 2, biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowego BNO, róży, ospy wietrznej, odry, przewlekłego wirusowego zapalenia wątroby typu B oraz typu C, nowo wykrytych zakażeń HIV,

spadek liczby zachorowań dotyczył np. salmonellozy, styczności i narażenia na wściekliznę/ potrzeby szczepień.

Ponadto, wystąpiły pojedyncze zachorowania na listeriozę, krztusiec, inwazyjną chorobę meningokokową, gorączkę Pontiac, kiłę wczesną i późną, wirusowe zapalenie wątroby typu A.

Wykres nr 1

Należy zwrócić szczególną uwagę na zachorowania na odrę. W mieście Tychy zarejestrowano 11 zachorowań na odrę, z czego 8 potwierdzono badaniami diagnostycznymi, jeden przypadek zaklasyfikowano jako możliwy, dwa jako prawdopodobne. Zachorowało 8 kobiet w wieku od 27 do 46 lat oraz 3 mężczyzn w wieku 30 i 35 lat oraz 5 miesięcy. U 10 osób brak było informacji o wykonanych szczepieniach ochronnych, a jedna osoba (tj. 5 miesięczne dziecko), zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych, nie podlegała szczepieniu (Tabela nr 1).

Tabela nr 1

Liczba zachorowań na odrę w latach 2017-2019				
Lp.	powiat	2019 rok	2018 rok	2017 rok
		Liczba	Liczba	Liczba
1	mikołowski	2	0	0
2	pszczyński	0	0	0
3	bieruńsko-lędziński	1	0	0
4	miasto Tychy	11	0	0
Ogółem		14	0	0

Na bieżąco monitorowano i rejestrowano zatrucia i podejrzenia zatruc spowodowanych zażywaniem nowych substancji psychoaktywnych przez ludzi. W mieście Tychy w 2019 r. zarejestrowano 7 zdarzeń, w 2018 r. – 6 (tabela nr 2). Były to osoby w wieku od 18 do 40 lat. Z analizy zatruc i podejrzeń zatruc w latach 2018-2019 wynika, iż w mieście Tychy zdarzenia te stanowiły 22% wszystkich zarejestrowanych przypadków na terenie objętym nadzorem.

Tabela nr 2

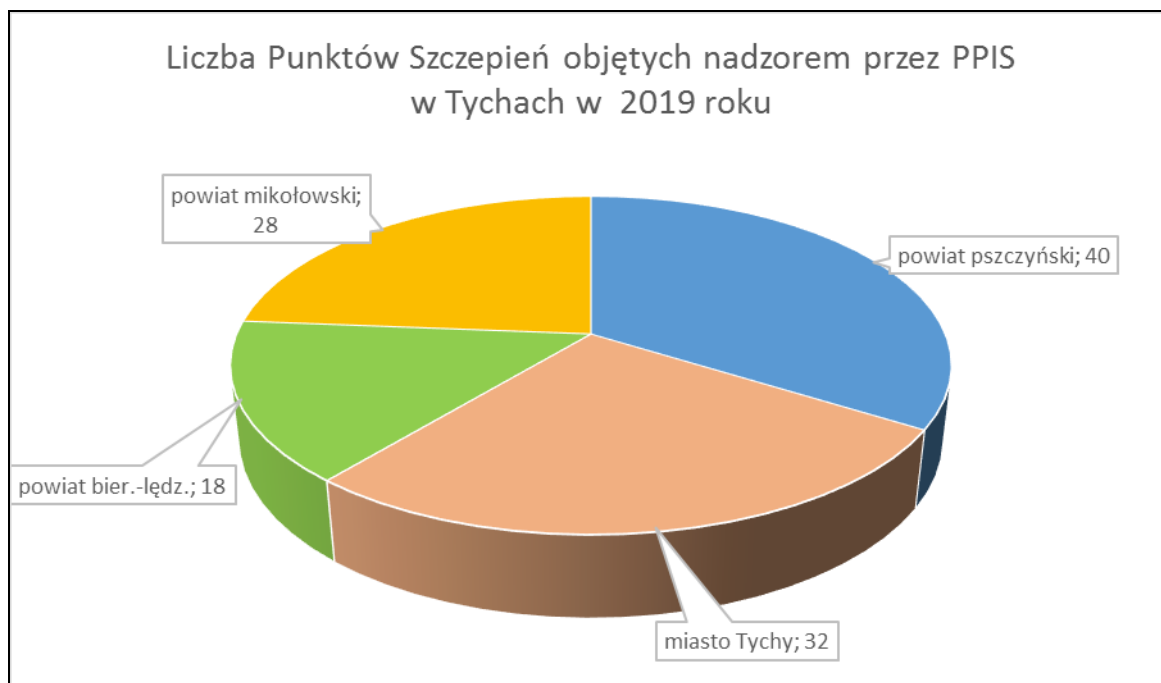
Zatrucia/ podejrzenia zatruc „nowymi narkotykami”
na terenie nadzorowanym
przez PPIS w Tychach

rok	liczba ogólna	miasto Tychy	powiat bier.- lędz.	powiat pszczyński	powiat mikołowski
2019	42	7	4	1	30
2018	17	6	0	0	11
Suma	59	13	4	1	41

Nadzór nad wykonawstwem szczepień ochronnych

W mieście Tychy obowiązkowy program szczepień ochronnych realizowany był w 32 Punktach Szczepień (*wykres nr 2*).

Wykres nr 2

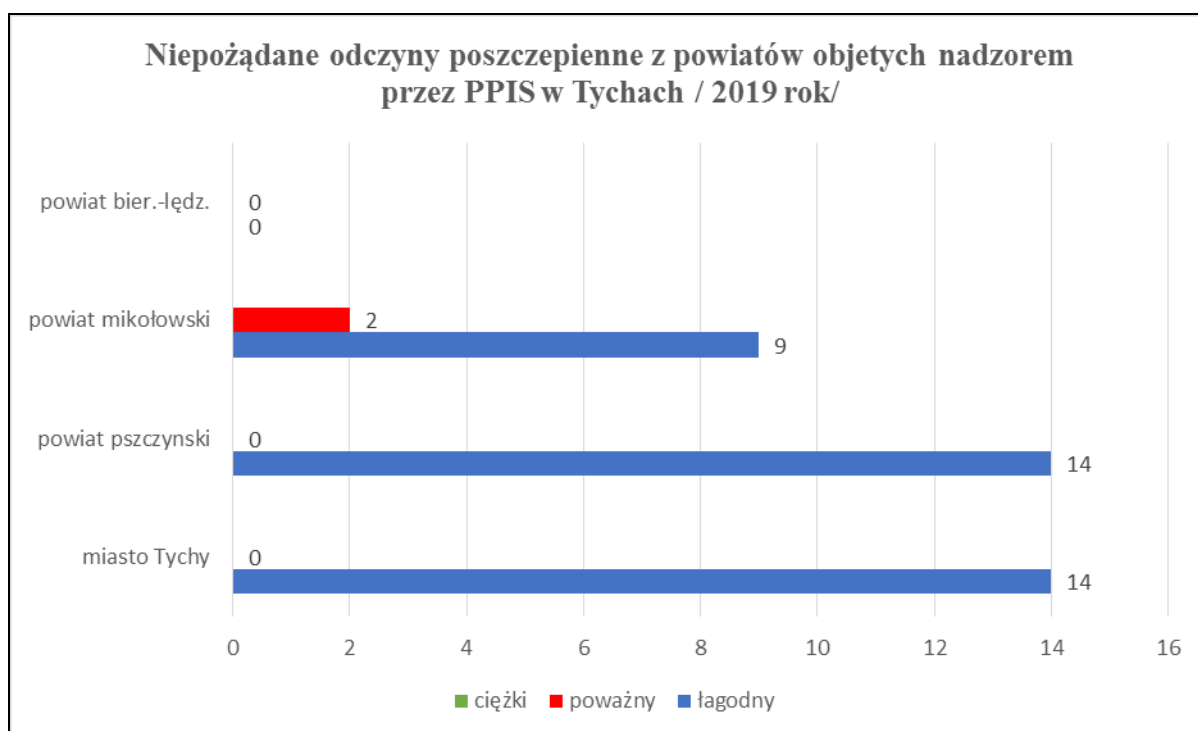

Grupa osób do 20 roku życia w mieście Tychy objęta Programem Obowiązkowych Szczepień Ochronnych liczy 24464 osób.

W ramach nadzoru bieżącego przeprowadzono 18 kontroli Punktów Szczepień. Dwie kontrole wykazały nieprawidłowości, które dotyczyły realizacji szczepień ochronnych niezgodnie z Programem Szczepień Ochronnych, w związku z tym wydano 2 decyzje nakazujące usunięcie tych nieprawidłowości.

W 2019 r. zarejestrowano 14 niepożądanych odczynów poszczepiennych, które zaklasyfikowano jako łagodne.

Wykres nr 3

W 2019 r. ogółem na terenie objętym nadzorem zarejestrowano 1011 osób uchylających się od tego obowiązku, w mieście Tychy- 359. W porównaniu do ubiegłego roku odnotowano wzrost liczby uchylających się od szczepień o 1,47 %.

W celu zmniejszenia tendencji wzrostu liczby osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych podejmowano następujące działania:

- zorganizowano konferencję dla przedstawicieli podmiotów leczniczych w których realizowane są szczepienia ochronne z uwzględnieniem treści dotyczących sposobów komunikowania się personelu medycznego z rodzicami w aspekcie lęków i obaw o zdrowie ich dziecka,
- prowadzono rozmowy i korespondencję na temat korzyści wynikających ze szczepień,
- przeprowadzono kontrole podmiotów leczniczych w zakresie uwzględniającym podejmowane działania przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej wobec osób uchylających się od obowiązku szczepień oraz wdrażano działania w zakresie egzekucji administracyjnej wobec opiekunów prawnych dzieci podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym. Ogółem w 2019 r. skierowano do Wojewody Śląskiego 18 wniosków o wszczęcie egzekucji administracyjnej,
- prowadzono nadzór nad poprawnością i terminowością sprawozdawczości z realizacji szczepień ochronnych. Ponadto, udzielano informacji pisemnej i ustnej osobom z kontaktu z HBs (+) i nosicielom HCV o obowiązku wykonywania szczepień p/wzw typu B. Osobom prywatnym i instytucjom udzielano poradnictwa w zakresie szczepień ochronnych obowiązkowych i zalecanych.

Podczas przeprowadzanych kontroli w podmiotach leczniczych zwracano szczególną uwagę na:

- realizację obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych,
- stan zaszczepienia dzieci i młodzieży w ramach szczepień obowiązkowych i zalecanych,
- racjonalne gospodarowanie preparatami szczepionkowymi oraz maksymalne wykorzystanie preparatów wielodawkowych,
- dokumentowanie wykonanych szczepień ochronnych oraz opracowanie dokumentacji związanej z niepożądanymi odczynami poszczepiennymi,
- stosowane i aktualizowane procedury higieniczno-sanitarne w tym na procedurę postępowania na wypadek awarii urządzeń chłodniczych lub braku w dostawach prądu, co jest ważnym elementem dla zachowania właściwych warunków przechowywania szczepionek oraz skuteczność szczepień ochronnych.
- aktualizację przepisów prawnych związanych z realizacją szczepień ochronnych.

Ocena podmiotów leczniczych

Sekcja epidemiologii wg stanu na dzień 31.12.2019 r. obejmowała nadzorem 967 podmiotów leczniczych, z czego w mieście Tychy 407, co stanowi 42,09% ogólnej liczby nadzorowanych podmiotów. W grupie nadzorowanych podmiotów leczniczych są: podmioty realizujące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne (11), ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (152) oraz praktyki zawodowe lekarzy, dentyków i pielęgniarek (244).

Stacjonarne i całodobowe świadczenia medyczne w mieście Tychy realizowane były przez 6 szpitali (w tym 3 szpitale jednodniowe) oraz 5 podmiotów realizujących inne świadczenia zdrowotne w zakresie stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych (w tym 4 hospicja). Inspekcja Sanitarna podejmuje działania w każdym przypadku podejrzenia wystąpienia ogniska zakażenia szpitalnego.

W mieście Tychy w 2019 r. wystąpiło 1 ognisko zakażenia szpitalnego. Przyczyną wystąpienia było *Clostridium difficile*. Ogólnie zakażeniu uległo 19 pacjentów, u których zakażenie potwierdzono badaniami laboratoryjnymi. Narażonych na zakażenie było 136 osób.

Wykres nr 4

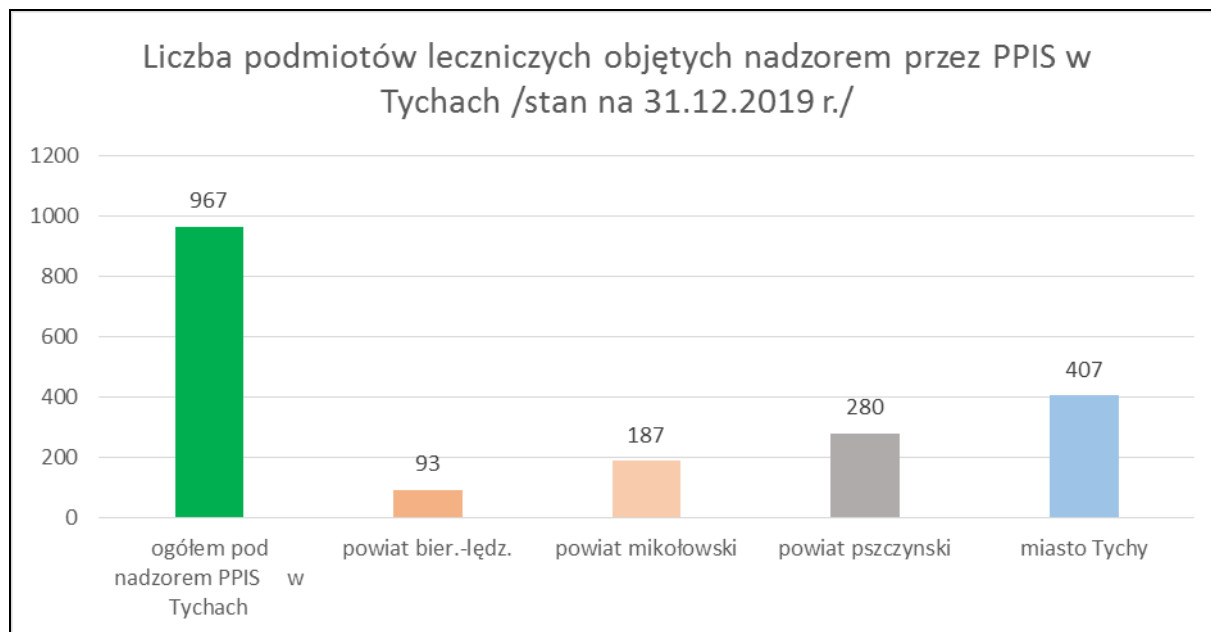

Tabela nr 3

Lp.	Rodzaj obiektów realizujących świadczenia zdrowotne w Mieście Tychy w 2019 r. będących pod nadzorem PPIS w Tychach	ilość
1	stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne (szpitale, zakłady rehabilitacji leczniczej, inne)	11
2	ambulatoryjne świadczenia zdrowotne	152
3	praktyki zawodowe (lekarzy, dentystów, pielęgniarek)	244
4	ogółem	407

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 46 kontroli. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 3 decyzje nakazujące usunięcie nieprawidłowości oraz 3 decyzje płańnicze.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in.:

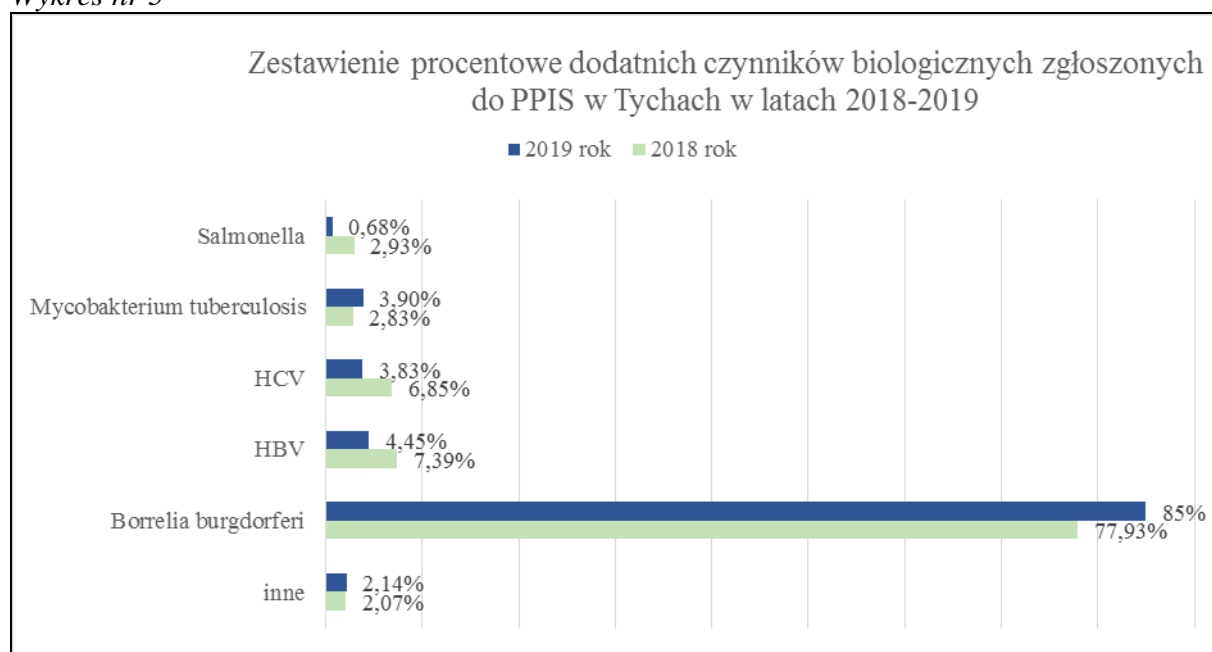
- braku nadzoru i wdrożenia w pełnym zakresie procedury izolacji pacjenta,
- niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń i urządzeń w podmiocie leczniczym,
- nieterminowego zgłoszenia odczynu poszczepiennego do PPIS.

Prowadzony nadzór nad stanem sterylizacji wykazał, że w mieście Tychy zainstalowanych jest 85 urządzeń do sterylizacji wyrobów medycznych wielokrotnego użycia.

Badania skuteczności sterylizacji w urządzeniach wykonywane są wg obowiązujących procedur w tym zakresie. Każdorazowo podczas przeprowadzania kontroli ocenie podlegały procedury oraz sposób dokumentowania skuteczności procesów sterylizacji.

Kierownicy laboratoriów z całego terenu podległego nadzorowi PPIS w Tychach, zgłaszali biologiczne czynniki chorobotwórcze, które na bieżąco rejestrowano i analizowano. W każdym uzasadnionym przypadku wdrażano działania przeciwepidemiczne. W 2019 r. zarejestrowano łącznie 1462 dodatnie biologiczne czynniki chorobotwórcze tj. o 58,91% więcej w porównaniu do 2018 r. (920 w 2018 r.). W analizowanym okresie największy procent dodatnich biologicznych czynników chorobotwórczych stanowiły zgłoszenia w kierunku borrelia burgdorferi- 1243 zgłoszeń (85% wszystkich zarejestrowanych biologicznych czynników chorobotwórczych), następnie dodatnie biologiczne czynniki potwierdzające zakażenie wirusami HBV (4,45%) i HCV (3,83%) oraz prątkiem gruźlicy- Mycobacterium tuberculosis complex (3,90%). Ponadto zarejestrowano zgłoszenia potwierdzające zakażenia Rotawirusami, Listerią monocytogenes, Klebsiellą pneumoniae, Chlamydią trachomatis, Streptococcus pneumoniae, Clostridium perfringens oraz Giardia lamblia.

Wykres nr 5

W wyniku prowadzonego bieżącego nadzoru w podmiotach leczniczych stwierdzono:

- wystarczające zaopatrzenie w wyroby medyczne jednorazowego i wielokrotnego użytku,
- prawidłowo dokumentowane procesy sterylizacji,
- asortyment i ilość środków dezynfekcyjnych dostosowany do rodzaju zagrożeń biologicznych.

Zgodnie z powyższym można stwierdzić, że świadczenia zdrowotne udzielane były na właściwym poziomie higieniczno- sanitarnym.

W celu poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa ponadplanowo realizowano następujące zagadnienia:

- Europejski Tydzień Szczepień – działania informacyjno-edukacyjne,
- Konferencję na temat: „Szczepienia ochronne”,
- Monitorowanie i rejestrowanie danych dotyczących zatruc lub zgonów spowodowanych używaniem nowych substancji psychoaktywnych.

2. STAN SANITARNY ZAKŁADÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ ORAZ KOSMETYKÓW

Zapewnienie bezpiecznej żywności wymaga szeregu działań podejmowanych w sposób skoordynowany i zintegrowany. W tym celu wdrożono szereg norm prawnych w zakresie kontroli higieny żywności obowiązujących zarówno rolników, producentów, przetwórców i sprzedawców. Wszystkie te przepisy mają zapewnić spełnienie zasady „od pola do stołu”, czyli gwarantować bezpieczeństwo produktów żywnościowych na każdym etapie łańcucha produkcji i dystrybucji.

Charakterystyka nadzorowanych zakładów

W 2019 r. Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Tychach nadzorowała **3970** zakłady usytuowane na terenie **4** powiatów. Znaczna liczba zakładów zlokalizowana jest na terenach wiejskich i na peryferiach miast. Najliczniejszą grupę stanowią zakłady obrotu żywnością, następnie zakłady żywienia zbiorowego otwartego, zamkniętego oraz obiekty produkcji żywności.

Na terenie działania tutejszej Stacji działają obiekty nowoczesne o wysokim standardzie, spełniające wymagania sanitarno – techniczne, funkcjonują również zakłady usytuowane w starym budownictwie, co wiąże się z ograniczonymi możliwościami ich modernizacji.

Ogólna ocena stanu sanitarnego zakładów żywieniowych i żywnościowych

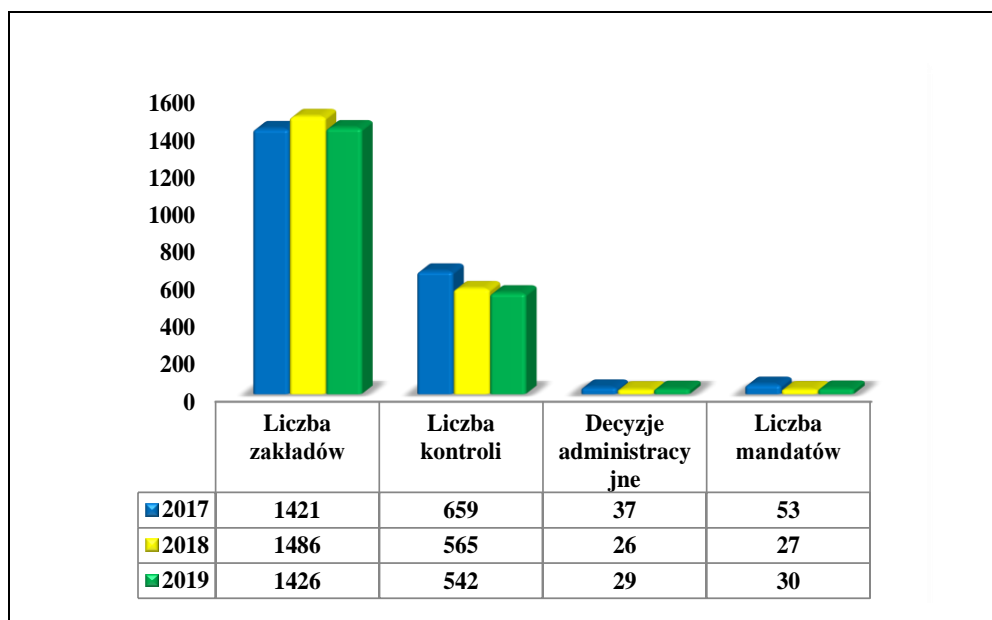
W 2019 r. na terenie powiatu tyskiego w ewidencji znajdowało się **1426** zakładów. We wszystkich zakładach objętych nadzorem przeprowadzono **542** kontroli urzędowych. Wydano **29** decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Winnych uchybień ukarano **30** mandatami karnymi na łączną kwotę **6050** zł (wykres nr 1).

Ponadto skierowano 3 wnioski do rozpatrzenia przez ŚPWIS zgodnie z kompetencjami, które dotyczyły:

- prowadzenia działalności bez złożenia wniosku o wpis zakładu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS,
- prowadzenia działalności niezgodnie z decyzją o zatwierdzeniu zakładu.

Wykres nr 1.

Działania kontrolne i represyjne w latach 2017 – 2019

Zakłady produkcji żywności

Tabela nr 1. Rodzaje i liczba zakładów produkcji żywności

Rodzaje zakładów produkcji żywności	Liczba zakładów
Wytwórnice lodów	5
Automaty do lodów	3
Wytwórnice tłuszczów roślinnych	1
Piekarnie	14
Ciastkarnie	13
Przetwórnice owocowo-warzywne	1
Browary i słodownie	1
Zakłady garmazeryjne	4
Wytwórnice makaronów	1
Wytwórnice koncentratów spożywczych	1
Wytwórnice substancji dodatkowych	1
Inne wytwórnice żywności	14

W 2019 r. w ewidencji znajdowało się **59** zakładów, w których przeprowadzono **47** kontroli sanitarnych. Wydano **5** decyzji administracyjnych oraz nałożono **6** mandatów karnych na kwotę **800** zł.

Nieprawidłowości higieniczne (w dużej mierze zależne od zachowań personelu) to:

- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia/daty minimalnej trwałości,
- brak bieżących zapisów monitoringu temperatury z urządzeń chłodniczych,
- stwierdzono obecność zanieczyszczeń biologicznych w wytrzępkach z koszyczków do garowania ciasta oraz w zmiotkach z posadzki,
- pod urządzeniem do smażenia pączków nagromadzone duże ilości zastygłego tłuszczu,
- pod stołami produkcyjnymi zalegające duże ilości mąki oraz dodatków do zdobienia pączków,
- w korytarzu komunikacyjnym przetrzymywane brudne pojemniki po pączkach,
- nieprawidłowa obróbka warzyw używanych do produkcji kanapek, stwierdzono zanieczyszczenia biologiczne.

Zakłady Obrotu Żywnością

Tabela nr 2. Rodzaje i liczba zakładów obrotu żywnością

Rodzaje zakładów obrotu żywnością	Liczba zakładów
Sklepy spożywcze w tym hipermarkety	471
Kioski spożywcze	67
Magazyny hurtowe	48
Obiekty ruchome i tymczasowe	28
Środki transportu żywności	28
Inne obiekty obrotu żywnością	171

W 2019 r. w ewidencji znajdowało się **813** zakładów, w których przeprowadzono **296** kontroli urzędowych. Wydano **6** decyzji administracyjnych, nałożono **9** mandatów karnych na kwotę **1750** zł.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości techniczne to m.in.:

- brak odpływu do kanalizacji przy zlewozmywaku jednokomorowym w pomieszczeniu magazynowym,
- brak dopływu bieżącej, ciepłej i zimnej wody przy umywalce do mycia rąk w toalecie dla personelu,
- sufity w sali sprzedaży oraz w pomieszczeniu magazynowym z łuszczącymi się fragmentami farby,
- nieprawidłowy stan techniczny posadzek w pomieszczeniach zakładu - ubytki w posadzce.

Nieprawidłowości higieniczne (w dużej mierze zależne od zachowań personelu) to:

- mielenie mięsa na zapas oraz pozostawienie resztek produktu w urządzeniu po zakończonej czynności,
- przerwanie łańcuch chłodniczego: przechowywanie środków spożywczych poza urządzeniem chłodniczym niezgodnie z zaleceniami producenta zapisanymi na etykiecie produktu,
- brak zabezpieczenia środków spożywczych przed bezpośrednim zanieczyszczeniem od strony klienta – nieosłonięty towar wyeksponowany w koszach na obudowie lamy chłodniczej bezpośrednio przed klientem,
- brak aktualnych zapisów temperatur w urządzeniach chłodniczych oraz brak aktualnych zapisów mycia i dezynfekcji urządzeń i pomieszczeń
- nieprawidłowy stan porządkowy na zapleczu sklepu,
- wprowadzenie po raz pierwszy do obrotu środka spożywczego bez powiadomienia GIS,
- brak informacji na etykiecie dotyczących warunków przechowywania ciastek,
- brak informacji o dopuszczeniu do kontaktu z żywnością rękawic jednorazowych,
- wyroby cukiernicze przechowywane w nieprawidłowej temperaturze w ladzie chłodniczej.

Obrót żywnością w systemie targowiskowym, obnośnym i obwoźnym.

Na terenie działania tutejszej Stacji, tj. 4 powiatów, zlokalizowanych jest 8 targowisk, na których prowadzony jest handel w kioskach, sklepach, autosklepach, straganach. Przeprowadzono 10 kontroli, wydano 2 decyzje administracyjne. Winnych naruszeń prawa ukarano 3 mandatami na kwotę 900.00 zł.

Najczęściej stwierdzane uchybienia to m.in.:

- brudne z oznakami zagrzybienia oraz ubytkami płytek, ściany w komorze chłodniczej,
- brak prawidłowej odzieży ochronnej dla personelu,
- brak monitorowania temperatur w punktach kontroli,
- personel pracujący z żywnością nie przeszkolony w sprawach higieny odpowiednio do charakteru wykonywanej pracy,
- brak opracowanych procedur opartych na zasadach systemu HACCP.

Zakłady Żywności Zbiorowego (żywienie otwarte, mała gastronomia, żywienie zamknięte)

Tabela nr 3. Rodzaje i liczba zakładów żywienia zbiorowego

Rodzaje zakładów żywienia zbiorowego	Liczba zakładów
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	116
Zakłady małej gastronomii	200
Stołówki pracownicze	10
Bufety przy zakładach pracy	8
Bloki żywienia w szpitalach	4

Bloki żywienia w domach opieki społecznej	8
Stołówki w żłobkach i domach małego dziecka	22
Stołówki szkolne	23
Stołówki w przedszkolach	62
Stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych	3
Zakłady usług cateringowych	12
Inne zakłady żywienia	36

W 2019 r. w ewidencji znajdowało się **504** zakłady, w których przeprowadzono **189** kontroli urzędowych. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że 2 zakłady nie odpowiadają ustalonym wymaganiom i uzyskały ocenę niezgodną z wymaganiami. Wydano **18** decyzji administracyjnych, nałożono **14** mandatów karnych na kwotę **3400** zł.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości techniczne to m.in.:

- ściany i sufity w pomieszczeniach zakładów, brudne, zakurzone, z widocznymi pęknięciami i odpadającymi fragmentami farby,
- wykorzystywanie pomieszczeń niezgodnie z przeznaczeniem,
- brak bieżących zapisów monitoringu temperatury z urządzeń chłodniczych,
- zamrożone wyroby własnej produkcji bez oznakowania,
- stwierdzono zawilgocenia na ścianach i suficie w zmywalni naczyń stołowych,
- brak odpływu nieczystości przy zlewozmywaku do mycia termosów,
- zniszczone kasetony na suficie w pomieszczeniu produkcyjnym,
- brak zapisów z monitoringu wydawania potraw ciepłych w bufecie,
- brak w pomieszczeniu przyjęcia potraw punktu wodnego, co jest niezgodnie z decyzją o zatwierdzeniu zakładu,
- niesprawna wentylacja mechaniczna nad punktami grzewczymi,
- nieprawidłowe przechowywanie środków spożywczych wymagających chłodzenia,
- uszkodzone blaty stołów produkcyjnych,
- zakład nie zabezpieczony przed dostępem owadów.

Nieprawidłowości higieniczne (w dużej mierze zależne od zachowań personelu) to:

- posadzki we wszystkich pomieszczeniach bardzo brudne, zaśmiecone,
- szafka na dodatki obklejona resztkami środków spożywczych,
- urządzenia chłodnicze brudne z zewnątrz i wewnątrz, obklejone resztkami środków spożywczych,
- w magazynie regały brudne, obklejone resztkami środków spożywczych,
- w urządzeniach chłodniczych środki spożywcze niezabezpieczone przed zanieczyszczeniem,
- produkcja i wypiek ciast z użyciem owoców i warzyw, co jest niezgodne z zakresem określonym w decyzji o zatwierdzeniu zakładu,
- brudny, tłusty sprzęt kuchenny, kąty zaśmiecone resztkami organicznymi,
- brak segregacji w komorze chłodniczej, brudne warzywa przechowywane razem z warzywami czystymi,
- potrawy gotowe przechowywane w komorze chłodniczej bez zabezpieczenia,
- w komorze zamrażalniczej na posadzce rozrzucone zamrożone warzywa, posadzka brudna w kątach resztki środków spożywczych,
- brudne szafki kuchenne w środku i na zewnątrz, brudne parapety,
- w pomieszczeniu produkcyjnym przetrzymywane jaja w wytłoczkach,

- warzywa i ziemniaki obierane w kuchni.

Zakłady produkujące i wprowadzające do obrotu materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością oraz kosmetyki

Nadzorem objęto 7 wytwórni i 24 miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. W tej grupie zakładów przeprowadzono 8 kontroli z czego, w jednym przypadku stwierdzono nieprawidłowości, za które ukarano mandatem karnym na kwotę 100 zł.

Nadzorowi podlegają również 2 zakłady produkujące kosmetyki i 11 zakładów obrotu kosmetykami, przeprowadzono 2 kontrole, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad importem/eksportem

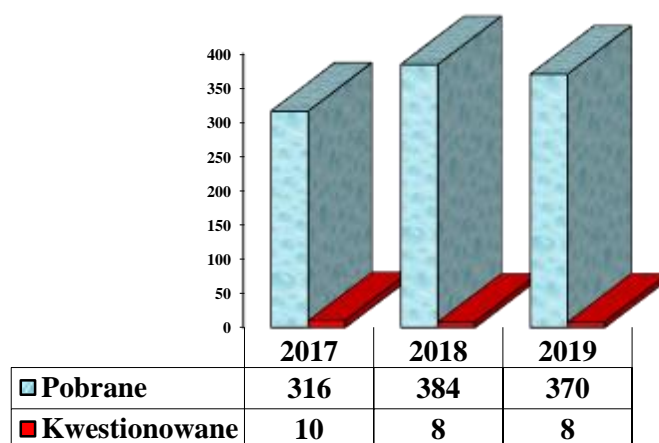
W związku z prowadzeniem nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wykonano 109 kontroli, w tym 21 kontroli środków transportu, skontrolowano 317 partii środków spożywczych, 31 partii materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, wydano 130 świadectw jakości zdrowotnej. Dopuszczono do obrotu wszystkie zgłoszone partie.

Jakość zdrowotna środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków

W 2019 r. na terenie powiatu tyskiego pobrano do badań laboratoryjnych **370** próbek środków spożywczych, kosmetyków, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Zakwestionowano **8** próbek żywności z uwagi na (wykres nr 2):

- **pod względem zanieczyszczeń biologicznych:** obecność szkodników zbożowo - mącznych w zmiotkach i wytrzępkach z koszyków do garowania ciasta pobranych w piekarniach,
- **pod względem mikrobiologicznym:** obecność bakterii *Campylobacter* w filecie z piersi kurczaka i w filecie z piersi indyka oraz bakterii *Enterobacteriaceae* w lodach.

Wykres nr 2. *Próbki pobrane/kwestionowane w latach 2017-2019*

Wnioski i interwencje

W 2019 r. rozpatrzono ogółem **32** wnioski. Nałożono **8** mandatów karnych na łączną kwotę **1800** zł, wydano **3** decyzje administracyjne.

Najczęściej wnioski dotyczyły:**niewłaściwej jakości zdrowotnej środków spożywczych:**

- sprzedaż dorsza wędzonego z lody chłodniczej, po spożyciu którego wystąpiły objawy typu biegunka, osłabienie, wymioty,
- sprzedaż drobiu z pominięciem podstawowych zasad higieny, brak w użyciu rękawiczek jednorazowych oraz jednoczesne kasowanie należności,
- sprzedaż wędlin spoza urządzenia chłodniczego,
- wprowadzanie do obrotu produktu typu pasztetowa, która dzień po zakupie zmieniała właściwości organoleptyczne (kwaśna i śmierdząca nie nadająca się do spożycia),
- sprzedaż świeżej wątroby z indyka, która po obróbce termicznej, w godzinę po zjedzeniu wywołała niestrawność (wymioty i biegunkę),
- obecność robaków w sałatce obiadowej,
- sprzedaż udek z kurczaka – wędzonych, które po spożyciu wywołały objawy typu wymioty i nudności,
- ekspozycja wędlin i mięsa poza ladą chłodniczą, brak zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem,
- sprzedaż posiłków oraz nieświeżych potraw, które po spożyciu wywołały niestrawności,
- sprzedaż mięsa wołowego o zmienionych cechach organoleptycznych (chemiczny zapach),
- używanie do przygotowywania potraw starego oleju,
- mięso bez możliwości określenia daty przydatności do spożycia,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu minimalnej trwałości tj. spaghetti carbonarra – Pomysł Na,
- wprowadzanie do obrotu kwestionowanych suplementów diety,
- sprzedaż wędlin o posmaku środków chemicznych (podejrzenie mycia wędlin w płynie dezynfekcyjnym),
- niedopieczone frytki, niesmaczne sosy, które po spożyciu wywołały zaburzenia żołądkowe,
- wprowadzanie do obrotu suplementów diety niezgodnie z prawem,
- sprzedaż przeterminowanych kremówek z cukrem,
- sprzedaż łososia wędzonego, opakowanego który po otwarciu miał zapach zepsucia (podejrzenie przepakowywania produktu),
- środki spożywcze (pieczywo i napoje), narażone na zanieczyszczenia z powietrza,
- sprzedaż konserwy typu gulasz wieprzowy, z żywą larwą,
- sprzedaż suplementów diety bez wymaganego zgłoszenia do GIS, z niedozwolonymi oświadczeniami zdrowotnymi, o wątpliwym składzie,
- sprzedaż kanapki z larwą gąsienicy,
- w krojonym pieczywie obecność kawałków folii,
- batoniki czekoladowe „Mikołajki”, zanieczyszczone żywymi larwami,
- ciało obce w soku pomidorowym.

niewłaściwych warunków higieniczno-sanitarnych:

- personel bez nakrycia głowy, odzież prywatna, w której pracownicy przygotowują żywność – brudna, brak rękawiczek jednorazowych,
- brak porządku i czystości w pomieszczeniach żywnościowych, personel bez rękawiczek ochronnych przygotowuje sałatki oraz kasuje pieniądze, bez mycia rąk,

- zły stan sanitarno – porządkowy oraz techniczny pomieszczeń w zakładzie żywnościowym,
- zatrudnianie pracowników bez wymaganych orzeczeń lekarskich dla celów sanitarno – epidemiologicznych,
- brak dostatecznej ilości urządzeń chłodniczych,
- gromadzenie odpadów i śmieci w otwartych kubłach w obrębie zakładu, teren nieutrzymany w należytej czystości.

Tabela nr 4. Wnioski o interwencję

Wnioski o interwencję		
Rok	Liczba zgłoszonych wniosków	Liczba mandatów karnych/kwota
2017	29	6/1900
2018	32	5/1600
2019	32	8/1800

Akcje i działania dodatkowe

Ocena sposobu żywienia

W ramach oceny sposobu żywienia dzieci wykonano 3 teoretyczne oceny jadłospisów dekadowych, 2 w żłobku oraz 1 w szkole. Ponadto w żłobkach do badań laboratoryjnych pobrano posiłek obiadowy.

Ocena dotycząca szkoły

Po przeprowadzonej teoretycznej ocenie sposobu żywienia dzieci i młodzieży w szkole zauważono wykorzystywanie w przygotowywanych potrawach różnorodnych, naturalnych środków spożywczych z poszczególnych grup. Owoce lub warzywa podawane były każdego dnia. Zastosowano różne produkty zbożowe. Potrawy smażone zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 1154) podawane były nie częściej niż dwa razy w tygodniu. Napoje przygotowywane na miejscu nie zawierały więcej cukru niż dopuszczają obowiązujące przepisy. Analiza jadłospisu wykazała, że jest on urozmaicony. W dekadzie jeden raz podano produkt mleczny. Zwrócono uwagę, aby informację dotyczącą składników alergicznych zamieszczać przy konkretnej potrawie, a nie pod składem całego posiłku.

W ramach żywienia zbiorowego, w placówce podawany jest dwudaniowy posiłek obiadowy. W ujęciu dekadowym wartość energetyczna posiłków była nieznacznie niższa w stosunku do zalecanej normy. Procentowy rozdział energii pochodzącej z białka i tłuszczu był prawidłowy. Zawartości błonnika, żelaza, magnezu, fosforu, witaminy C, witaminy A i witamin z grupy B pokrywały średnie zapotrzebowanie na ww. składniki odżywcze, natomiast udział witaminy D był za niski, zaś sodu za wysoki w stosunku do zalecanych norm.

Ocena dotycząca żłobków

W ramach oceny sposobu żywienia dzieci do lat 3 przeprowadzono teoretyczną analizę jadłospisu dekadowego oraz laboratoryjną ocenę wybranego posiłku obiadowego. Zauważono wykorzystywanie różnorodnych produktów z poszczególnych grup. Do większości posiłków podano owoce lub warzywa. W potrawach wykorzystywane są jaja, chude gatunki mięsa, nasiona roślin strączkowych oraz ryby. W jadłospisie dekadowym wykazano podanie ryby co najmniej 2 razy. Do przygotowywania potraw

zastosowano naturalne składniki. W dekadzie podano w zależności od placówki od 16 do 25 porcji produktów mlecznych. Wykorzystanie cukru znacznie ograniczono przy produkcji napojów, deserów, potraw na słodko z owocami. Potrawy przygotowywano stosując techniki ich sporządzania jak gotowanie i duszenie. W jednym ze żłobków zwrócono uwagę, aby informację dotyczącą składników alergicznych zamieszczać przy konkretnej potrawie, a nie pod składem całego posiłku.

W ujęciu dekadowym teoretyczna wartość energetyczna posiłków w jednym przypadku była wyższa, zaś w drugim niższa od normy, procent energii pochodzącej z białka i tłuszczu był prawidłowy. Zawartości większości składników odżywczych pokrywały średnie zapotrzebowanie w stosunku do zalecanych norm, jednak w obydwu przypadkach udział witaminy D był za niski.

Analiza laboratoryjna pobranych posiłków obiadowych wykazała różnice w zakresie wartości kalorycznej w stosunku do wyznaczonej teoretycznie. Procentowy udział energii pochodzącej z białka i tłuszczu w jednym obiekcie był prawidłowy, w drugim procent energii pochodzącej z białka był za wysoki, a z tłuszczu za niski.

Analiza laboratoryjna wykazała wyższą zawartość soli w posiłku w stosunku do normy. Ponadto w jednym przypadku zawartość soli była też wyższa od oznaczonej teoretycznie, co wskazuje na nieuwzględnienie dodatku soli w raportach magazynowych przekazanych do oceny.

Na podstawie analizy przygotowano zalecenia, które przekazano dyrektorom placówek.

Szpitale

Na terenie właściwości PPIS w Tychach znajduje się 11 szpitali prowadzących żywienie pacjentów w systemie cateringowym. W 2 placówkach prowadzących działalność na terenie powiatu tyeskiego grodzkiego, przeprowadzono wzmożone kontrole warunków sanitarnych bloków żywienia oraz jakości żywienia pacjentów z wykorzystaniem „Arkusza oceny dekadowej jadłospisów”. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących żywienia pacjentów oraz wymagań higieniczno – sanitarnych.

Akcji „Mklik Próchniczek”

Wytypowano 4 zakłady, w których przeprowadzono 7 kontroli. Pobrano 8 próbek zmiotków oraz wytrzępeków do badań laboratoryjnych w kierunku obecności szkodników i ich pozostałości. Kwestionowano 4 próbki. Wydano 3 decyzje administracyjne z terminem natychmiastowej wykonalności nakazujące przeprowadzenie dezynsekcji pomieszczeń zakładu i sprzętu. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 3 mandaty karne na kwotę 300 zł.

Nadzór nad żywnością prozdrowotną (suplementy diety, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, środki spożywcze wzbogacane witaminami i składnikami mineralnymi)

W 2019 r. w związku z prowadzonym nadzorem nad żywnością prozdrowotną przeprowadzono 11 kontroli urzędowych podmiotów wprowadzających do obrotu ww. żywność. Podejmowane działania dotyczyły: przekroczenia dozwolonej dawki składnika, nieprawidłowej etykiety produktu, braku powiadomienia do GIS, zakazu wprowadzania do obrotu, niewłaściwego znakowania dotyczącego składu, oferowania do sprzedaży suplementów diety po upływie terminu przydatności do spożycia, stosowania niewłaściwych oświadczeń zdrowotnych, zawartości składnika bez historii spożycia, sprzedaży suplementów diety bez złożenia wniosku o wpis zakładu do rejestru, zawartości niedozwolonych substancji oraz wprowadzania do obrotu produktów leczniczych jako suplementów diety.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nałożono 2 mandaty karne na kwotę 300 zł, w 2 przypadkach wnioskowano o wymierzenie kary do ŚPWIS w związku z prowadzeniem

działalności bez złożenia wniosku o wpis. W jednym przypadku przekazano sprawę Śląskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Farmaceutycznemu w związku ze stwierdzeniem wprowadzania do obrotu jako suplementu diety, produktu leczniczego. Na 2020 r. zaplanowano przedsięwzięcie dotyczące monitorowania i cyklicznej oceny stron internetowych wprowadzających do obrotu suplementy diety.

Współpraca z innymi jednostkami/organami

Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną

- Pracownik Inspekcji Weterynaryjnej w Tychach przeprowadził szkolenia dla pracowników sekcji HŻŻ, których tematem było: „Nadzór nad rozbiorem mięsa”, „Nadzór nad produkcją mięsa mielonego”.
- Udzielano sobie wzajemnej pomocy merytorycznej z zakresu obowiązujących przepisów prawnych oraz udostępniano niezbędne w wykonywanej pracy akty prawne/procedury/instrukcje.
- Przekazywano informacje dotyczące naruszeń w zakładach nadzorowanych zgodnie z właściwością rzeczową i miejscową.
- Wzajemnie przekazywano informacje o wynikach badań środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego oraz listy zakładów, które oprócz środków spożywczych produkują również materiał paszowy dla zwierząt.

Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną

- Wypełniając zapisy porozumienia o współpracy przekazano informację do Inspekcji Farmaceutycznej o zamiarze przeprowadzenia kontroli tematycznych w zakładach podlegających wspólnemu nadzorowi oraz o zamiarze poboru próbek do badań laboratoryjnych.
- Udzielano sobie wzajemnej pomocy merytorycznej z zakresu obowiązujących przepisów prawnych.
- W jednym przypadku przekazano sprawę Śląskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Farmaceutycznemu w związku ze stwierdzeniem wprowadzania do obrotu jako suplementu diety produktu leczniczego.

Współpraca ze Śląskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego

- W związku z prośbą Ośrodka Doradztwa Rolniczego przeprowadzono 5 szkoleń zewnętrznych dla rolników, w trakcie których przeszkolono 128 osób. Tematem szkolenia były zagadnienia związane z zapobieganiem zagrożeniom mikrobiologicznym na etapie produkcji pierwotnej. Ponadto w trakcie szkoleń poruszano zagadnienia ujęte w wytycznych Komisji Europejskiej z 2017 r. dotyczące ograniczania ryzyka mikrobiologicznego w odniesieniu do świeżych owoców i warzyw na etapie produkcji podstawowej poprzez przestrzeganie zasad higieny.

Współpraca z Policją

- W roku sprawozdawczym udzielano informacji z zakresu obowiązujących przepisów prawnych.

Współpraca z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i Inspekcją Ochrony Środowiska

- W ramach współdziałania tych inspekcji realizując zapisy porozumienia pobierano do badań próbki owoców i warzyw pochodzących z produkcji pierwotnej. Próbkę pobierano w kierunku metali szkodliwych dla zdrowia. Nie stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów.

Współpraca z Inspekcją Handlową

- Przekazywano informacje dotyczące naruszeń w zakładach.

Analiza i wnioski w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności

- Uruchamianie zakładów wprowadzających nowoczesne technologie o bardzo wysokim standardzie; inwestowanie w nowe wyposażenie i modernizowanie istniejących linii technologicznych; właściwą ocenę ryzyka w ramach posiadanych procedur oraz zapobieganie nieprawidłowościom; wzrost świadomości, fachowości i odpowiedzialności przedsiębiorców oraz osób zatrudnionych w obrocie i przy produkcji żywności; podnoszenie estetyki zakładów.
- Oceniając sytuację lokalną w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności stwierdzono niższy niż w roku ubiegłym odsetek próbek kwestionowanych.
- Nadal stwierdza się obecność szkodników zbożowo – mącznych lub ich pozostałości w próbkach pobranych w piekarniach, co wskazuje na konieczność dalszego pobierania próbek w tym kierunku.
- Stwierdzano przypadki: prowadzenia działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie i o wpis zakładu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS oraz niezgodnie z decyzją o zatwierdzeniu zakładu.

3. OCENA STANU SANITARNEGO URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTKU PUBLICZNEGO

Nadzorem Higieny Komunalnej i Środowiska objętych jest **1827** obiektów, z czego w powiecie tyskim znajduje się łącznie **612** obiektów, w tym **152** placówki służby zdrowia. W celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych przeprowadzono na nadzorowanym terenie łącznie **428** kontroli sanitarnych, w tym **153** kontrole na terenie powiatu tyskiego.

Obiekty użyteczności publicznej

Baseny kąpielowe – w ewidencji 5 obiektów, przeprowadzono 1 kontrolę, skontrolowano 1 obiekt.

Zarządzający Krytą Pływalnią w Tychach przeprowadza systematyczne remonty w czasie corocznej przerwy technologicznej. Przy umywalkach zapewnione są środki higieniczne tj. pojemniki z mydłem w płynie, podajniki z ręcznikami jednorazowego użycia lub suszarki do rąk oraz pojemniki na odpady.

Park wodny – w ewidencji 1 obiekt, przeprowadzono 1 kontrolę.

Jest to obiekt nowoczesny, zapewniający pełnię atrakcji sportowych, rekreacyjnych i edukacyjnych. Obiekt podzielony jest na osiem stref funkcjonalnych. Kontrola przeprowadzona w zakresie oceny bieżącego stanu sanitarnego nie wykazała uchybień. Obiekt oceniony jako dobry. Właściciel obiektu wszystkie usterki techniczne powstające w trakcie eksploatacji obiektu natychmiast zgłasza do generalnego wykonawcy celem usunięcia w ramach napraw gwarancyjnych.

Domy pomocy społecznej – w ewidencji 8 obiektów, przeprowadzono 6 kontroli.

Ośrodki Pomocy Społecznej umożliwiają pensjonariuszom udział w różnego rodzaju zajęciach oraz zabiegach rehabilitacyjnych. Placówki te oferują całodzienne wyżywienie

przygotowywane na miejscu w ramach terapii kulinarnej lub dostarczane przez firmy cateringowe.

Skontrolowane obiekty utrzymane były we właściwym stanie sanitarno – technicznym.

Hotele - w ewidencji 8 hoteli, przeprowadzono 5 kontroli.

Kontrole hoteli przeprowadzone zostały pod kątem oceny bieżącego stanu sanitarnego. We wszystkich hotelach wydzielone są magazyny bielizny czystej oraz brudnej. Zapas czystej bielizny jest wystarczający. Wszystkie skontrolowane hotele posiadają podpisane umowy na pranie bielizny. Pokoje hotelowe są klimatyzowane, mają połączenie z łazienkami. Przy punktach wodnych zapewniony jest dopływ bieżącej ciepłej i zimnej wody oraz środki higieny. Stan sanitarny skontrolowanych hoteli nie budził zastrzeżeń.

Inne obiekty świadczące usługi hotelarskie - w ewidencji znajduje się 6 obiektów świadczących usługi hotelarskie, przeprowadzono 3 kontrole. Obiekty te zapewniają bazę noclegową w pokojach wieloosobowych dla grup zorganizowanych. Na bieżąco prowadzone są remonty. Stan sanitarny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

Zakłady fryzjerskie, fryzjersko – kosmetyczne, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej: w ewidencji 260 obiektów.

Zakłady fryzjerskie - w ewidencji 122 zakłady, przeprowadzono 15 kontroli.

Zakłady kosmetyczne - w 97 zakładach przeprowadzono 12 kontroli.

Zakłady odnowy biologicznej – w ewidencji 34 obiekty, przeprowadzono 11 kontroli.

Zakłady tatuażu - w ewidencji 7 obiektów, przeprowadzono 3 kontrole.

Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu – w ewidencji znajduje się 28 zakładów, przeprowadzono 4 kontrole.

Przedmiotem kontroli było sprawdzenie stanu sanitarno – technicznego oraz sanitarno-porządkowego zakładów.

W skontrolowanych zakładach fryzjerskich, gabinetach kosmetycznych, gabinetach tatuażu, zakładach fryzjersko-kosmetycznych przy obsłudze klienta w trakcie świadczenia usług mogących powodować naruszenie ciągłości tkanki używa się materiałów jałowych oraz sterylnych narzędzi. W trakcie kontroli stwierdzono, iż podnosi się świadomość właścicieli dotycząca bezpiecznego wykonywania zabiegów przebiegającą z naruszeniem ciągłości tkanek. W zakładach często stosowany jest sprzęt jednorazowego użycia. Sterylizacja narzędzi wielorazowego użycia przeprowadzana jest w autoklawach lub zgodnie z zawartymi umowami na sterylizację z podmiotami wykonującymi świadczenia zdrowotne. Zakłady posiadają opracowane instrukcje postępowania z odpadami oraz procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi.

Skontrolowano obiekty oferujące usługi solaryjne, w trakcie których stwierdzono właściwy stan sanitarno-porządkowy. Właściciele w widocznym miejscu wywiesili czytelną informację zgodnie ze wzorem podanym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. (Dz. U. 2018 r. poz. 275) o treści: „Zakaz udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia (art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium); oraz o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium - Minister Zdrowia ostrzega: korzystanie z solarium zwiększa ryzyko zachorowania na nowotwór złośliwy skóry”. Obiekty oceniono jako dobre. W 2019 r. w dalszym ciągu były przeprowadzane kontrole sprawdzające spełnienie wymagań określonych w wyżej cytowanej ustawie w zakresie kompetencji PIS.

W trakcie wykonywania usług w zakresie tatuażu personel używa wyłącznie narzędzi i sprzętu jednorazowego użycia oraz materiałów sterylnych. Zakłady posiadają podpisane umowy na odbiór odpadów medycznych ze specjalistycznymi firmami. Odpady medyczne do czasu odbioru magazynowane są w lodówkach. Opracowane są instrukcje postępowania

z odpadami oraz procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi.

Tereny rekreacyjne, parki – w ewidencji 7 obiektów, przeprowadzono 3 kontrole w sezonie letnim.

Ośrodek Wypoczynkowy „Paprocany” w Tychach przy ul. Parkowej 17 zarządzany jest przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Tychach, znajduje się nad Jeziorem Paprocany. Parkowy teren Ośrodka Wypoczynkowego Paprocany dostępny był przez cały sezon letni. Ośrodek w trakcie sezonu letniego, oferował wypoczywającym masę atrakcji tj.: wodny plac zabaw dla dzieci z fontannami zasilanymi wodą wodociągową; spacer po molo, plaże, boisko do siatkówki, plac zabaw dla dzieci, park linowy, ścieżki rowerowe. Przy plaży funkcjonuje czynny cały rok kompleks toalet oraz przebieralnie. W toaletach przy umywalkach znajdują się dozowniki z mydłem w płynie oraz podajniki z ręcznikami jednorazowego użycia, pojemniki na zużyte ręczniki. Wszystkie budynki podłączone do miejskiej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej.

Dworce, stacje kolejowe – przeprowadzono 1 kontrolę Dworca PKP - Dworzec PKP w Tychach – podłączony do sieci wodno-kanalizacyjnej. Dla podróżnych w budynku dworca udostępniono: poczekalnię, kasy biletowe, ustępy ogólnodostępne z wydzieloną częścią damską i męską oraz pomieszczeniem dla obsługi sprzątającej. Przy umywalkach zapewniono dopływ bieżącej ciepłej i zimnej wody oraz środki higieny. Sprzątaniem dworca i otoczenia oraz ustępów zajmuje się firma zewnętrzna. Odpady komunalne usuwane do kontenera ustawionego na zewnątrz budynku wyłącznie na potrzeby dworca. Na parterze budynku znajduje się siedziba Straży Miejskiej oraz punkt gastronomiczny z kioskiem prasowym. Na I piętrze budynku prowadzona działalność sportowa – siłownia. Pomieszczenia i teren dworca utrzymywane we właściwym stanie sanitarnym.

Pralnie – w ewidencji 3 skontrolowano 1, przeprowadzono 1 kontrolę. Skontrolowana pralnia świadczy usługi dla hoteli, pokoi gościnnych, aptek, hospicjum oraz policji. W trakcie kontroli pomieszczenia pralni utrzymane były czysto.

Zakłady usług pogrzebowych – w ewidencji 5 zakładów usług pogrzebowych, skontrolowano wszystkie zakłady pogrzebowe na terenie miasta Tychy. Kontrolą objęte zostały środki transportu do przewozu zwłok i szczątków ludzkich, zakłady usług pogrzebowych prowadzą mycie samochodów pogrzebowych z zewnątrz na myjniach, a dezynfekcję wykonują po każdym przewozie zwłok we własnym zakresie. Prowadzone są zeszyty, w których odnotowywane są zabiegi mycia i dezynfekcji pojazdów. Odpady niebezpieczne odbierane przez specjalistyczne firmy zgodnie z umowami. Właściciele posiadają opracowane instrukcje dotyczące mycia i dezynfekcji środków transportu Dla uczestników ceremonii pogrzebowych dostępne są toalety. Przy umywalkach znajdują się dozowniki z mydłem w płynie, środkiem dezynfekcyjnym oraz podajniki z ręcznikami jednorazowego użycia.

Domy Przedpogrzebowe - w ewidencji 2 obiekty, skontrolowano 2 Domy Przedpogrzebowe, przeprowadzono 2 kontrole. Obiekty te funkcjonują w budynkach wolnostojących, murowanych, podłączonych do miejskiej sieci wodno-kanalizacyjnej. Składają się z chłodni tj. pomieszczeń do przechowywania zwłok oraz pomieszczeń w których wykonuje się ceremonie pogrzebowe. Ściany pomieszczeń posiadają podłogi nieprzepuszczalne i łatwozmywalne.

Ośrodek interwencji kryzysowej – w ewidencji 1 ośrodek. W bieżącym roku w obiekcie przeprowadzono 1 kontrolę w związku z interwencją na złe warunki mieszkaniowe. W trakcie

kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Przeprowadzono również kontrolę w zakresie sprawdzenia wykonania nakazu decyzji dotyczącego podjęcia działań zmierzających do redukcji liczby bakterii *Legionella* sp. w instalacji wody ciepłej budynku. Nakaz decyzji został wykonany.

Środki transportu publicznego – w ewidencji 2 podmioty, przeprowadzono 2 kontrole. Kontrolą objęto:

Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej w Tychach przy ul. Towarowej 1 – skontrolowano 7 autobusów.

Sprzątanie wewnątrz środków transportu wykonuje specjalistyczna firma zgodnie z zawartą umową na terenie bazy, mycie z zewnątrz odbywa się na terenie myjni zewnętrznej. W razie potrzeby przeprowadzane są zabiegi dezynsekcji i dezynfekcji przez firmę specjalistyczną. Część autobusów wyposażona została w pojemniki na odpady komunalne. Odpady usuwane są do kontenera zlokalizowanego na terenie Bazy PKM.

Tyskie Linie Trolejbusowe Sp. z o.o. w Tychach przy ul. Towarowej 3 - skontrolowano 5 trolejbusów.

Tyskie Linie Trolejbusowe aktualnie obsługują 6 linii na terenie miasta Tychy. Utrzymaniem bieżącej czystości wewnątrz pojazdów zajmują się kierowcy, a po skończonym kursie trolejbusy są gruntownie sprzątane i dezynfekowane przez pracowników spółki TLT. Ponadto mycie z zewnątrz odbywa się na zlecenie przez firmę zewnętrzną.

Podmioty, które świadczą usługi w zakresie transportu posiadają odpowiedni zapas środków myjących i dezynfekcyjnych. Skontrolowane środki transportu na terenie bazy przedsiębiorstw utrzymane były w należytej czystości.

W 2019 r. rozpatrzono 3 interwencje w związku z którymi przeprowadzono 3 kontrole:

1. Interwencja dotyczyła uciążliwości związanych z hałasem pochodzącym od agregatów zlokalizowanych przy wejściu jednego ze sklepów w Tychach. Pracownicy Oddziału Laboratoryjnego PSSE w Tychach przeprowadzali nocne pomiary hałasu. Przeprowadzone pomiary wykazały, iż w porze nocnej obliczony równoważny i maksymalny poziom dźwięku A dla pomieszczenia (salon) w lokalu mieszkalnym, przekracza wartości dopuszczalne dla pomieszczeń przeznaczonych do przebywania ludzi. Sprawa została przekazana do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Tychach do załatwienia zgodnie z posiadanymi kompetencjami.
2. Interwencja mieszkanki Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy ul. Nowokościelnej 27 w Tychach dotycząca stanu sanitarnego kuchni i brudnych lodówek. Przeprowadzono kontrolę sanitarną w trakcie której dokonano oględzin pomieszczeń obiektu oraz kuchni z jadalnią. W dniu kontroli dwie lodówki – zamrażarki dostępne dla wszystkich mieszkańców, ustawione w kuchni były czyste bez zalodzenia, artykuły spożywcze bez oznak zepsucia, przechowywane w opisanych pojemnikach. Pomieszczenie kuchenne utrzymane były we właściwym stanie sanitarno- porządkowym. W urządzeniach chłodniczych podopieczni mają możliwość przechowywania zakupionej przez siebie żywności. Zgodnie z zasadami obowiązującymi w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Tychach za korzystanie z kuchni w hostelu odpowiedzialne są mieszkanki co wynika z regulaminu pobytu i korzystania z miejsc noclegowych w hostelu OIK jak również, że personel OIK w Tychach nie odpowiada za przechowywaną w lodowce żywność.
3. Interwencja dotycząca uciążliwości związanej z jakością sprzątania klatki schodowej w budynku mieszkalnym przy ul. Wyszyńskiego 31 w Tychach. Upoważnieni przedstawiciele PPIS w Tychach przy współudziale administratora budynku przeprowadzili kontrolę sanitarną klatki budynku. W trakcie kontroli stwierdzono, iż posadzki korytarzy komunikacyjnych w budynku pokryte betonowym zmywalnym lastryko, były czyste bez zastoju moczu, suche. Nie stwierdzono nieprzyjemnych zapachów.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia i wykorzystywanej do kąpieli i rekreacji Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tychach sprawuje nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r., poz. 59) oraz ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2019 r., poz. 1437). Wymagania dotyczące jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi określone są w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294);

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę w rozumieniu ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków należy do zadań własnych gminy. Dystrybucją wody przeznaczonej do spożycia zajmuje się:

– Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. z siedzibą przy ul. Sadowej 4 w Tychach.

Mieszkańcy miasta Tychy zaopatrywani są w wodę pochodzenia powierzchniowego od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach, mieszkańcy dzielnic: Wilkowyje oraz Mąkołowice do ul. Powstańców zaopatrywani są w wodę pochodzenia podziemnego z ujęcia wody „Leśna” w Tychach należącego do RPWiK w Tychach.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi - woda jest w pełni bezpieczna dla zdrowia (zdatna do spożycia) jeśli spełnia określone w nim wymagania. Podstawowym kryterium, jakie powinna spełniać woda do spożycia jest brak mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów, wszelkich substancji w stężeniach stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz brak agresywnych właściwości korozyjnych.

Podstawę zapewnienia odbiorcom bezpiecznej wody do spożycia stanowiły badania wykonywane w ramach kontroli wewnętrznej przez przedsiębiorstwa wodociągowo - kanalizacyjne, jak również badania realizowane w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach.

Badania jakości wody przeznaczonej do spożycia w ramach kontroli wewnętrznej prowadzone były na podstawie uzgodnionych wcześniej z PPIS w Tychach harmonogramów pobierania próbek wody, zgodnie z częstotliwością i zakresem określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia.

Próbki wody badane były w akredytowanych laboratoriach posiadających system jakości badań wody zatwierdzony przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Próbki wody badane były w laboratorium:

- Centrum Badań i Dozoru Górnictwa Podziemnego Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Lędzińskiej 8 w Lędzinach,
 - Wydział Badania Wody z siedzibą w Katowicach przy ul. Żeliwnej 38,
 - Wydział Badania Wody Laboratorium Goczałkowice z siedzibą w Goczałkowicach-Zdroju przy ul. Jeziornej 5,
 - Wydział Badania Wody Laboratorium Maczki z siedzibą w Sosnowcu przy ul. Wodociągi 4
- W ramach kontroli wewnętrznej pobrano 136 próbek wody w zakresie badań parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych. Sprawozdania z badań były na bieżąco przekazywane do PPIS w Tychach.

Badania jakości wody przeznaczonej do spożycia w ramach kontroli urzędowej. Próbki wody pobierane przez pracowników Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Tychach badane były w laboratorium:

- Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Tychach,
- Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Bielsku-Białej,

– Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach.

Przedstawiciele PPIS w Tychach pobrali 39 próbek w zakresie badań parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych.

Jakość fizykochemiczna i mikrobiologiczna badanych próbek wody (w ramach kontroli urzędowej i wewnętrznej) nie budziła większych zastrzeżeń, w pobranych próbkach wody nie stwierdzono przekroczeń, które mogłyby zagrozić zdrowiu osób spożywających tą wodę oraz pogorszyć jej ocenę organoleptyczną dokonywaną przez konsumentów.

W razie stwierdzonych nieprawidłowości każdorazowo podejmowano działania zmierzające do ich usunięcia (płukanie, dezynfekcja sieci), co potwierdzane było ponownym badaniem próbki wody. Powtórne badania nie wykazały przekroczeń parametru.

Po przeanalizowaniu wszystkich sprawozdań z badań wody wykonanych w 2019r. stwierdzono, że w zakresie badanych parametrów mikrobiologicznym i fizykochemicznym woda na nadzorowanym terenie spełniała wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W 2019 r. zgłoszono jedną interwencję na złą jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi – zgłoszenie okazało się bezzasadne. Nie prowadzono postępowań administracyjnych wobec przedsiębiorstwa wodociągowego zaopatrującego miasto w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi. Nie prowadzono działań naprawczych na terenie miasta oraz nie zgłoszono do PPIS w Tychach wniosków z prośbą o zgodę na odstępstwa od wymagań zawartych w rozporządzeniu.

Pływalnie / baseny kąpielowe

Na terenie miasta Tychy znajduje się 7 obiektów

- 1 kryta pływalnia,
- 1 park wodny,
- 3 baseny hotelowe,
- 1 basen szkolny – Sportowa Szkoła Podstawowa Nr 19 w Tychach,
- 1 basen szkolny (Zespół Szkół nr 5 przy ul. Edukacji 11 – basen nadzorowany przez ŚPWIS w Katowicach).

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r. poz. 2016) za zapewnienie bezpieczeństwa kąpiących się osób jest odpowiedzialny administrator obiektu, który prowadzi kompleksową kontrolę jakości wody na pływalniach oraz odpowiada za jakość usług świadczonych w obiektach.

W 2019 r. zarządzający pływalniami wykonywali badania zgodnie z harmonogramem uzgodnionym i zatwierdzonym z PPIS w Tychach. Wszystkie badania jakości wody na pływalniach były realizowane przez laboratoria, które posiadają akredytację Polskiego Centrum Akredytacji na wykonywanie badań odpowiadających metodykom referencyjnym analiz wody na pływalniach. Sprawozdania z badań jakości wody na pływalniach wykonywane w ramach kontroli wewnętrznej przekazywane były do PPIS w Tychach. Zakresy i częstotliwość badań wody były zgodne z wymaganiami mikrobiologicznymi i fizykochemicznymi wody na pływalniach, w tym wody doprowadzanej na pływalnię, określonymi w zał. nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. W przypadku nieprawidłowych wyników badań zarządzający podejmowali działania naprawcze, a informacje o podjętych działaniach naprawczych przekazywano na bieżąco PPIS w Tychach. Zarządzający prowadzili w sposób udokumentowany bieżącą obserwację wody na pływalni oraz wykonywali bieżące pomiary (pH, potencjał redoks, chlor wolny, chlor związany) zapisywane w odpowiednich rejestrach. Zgodnie z rozporządzeniem zarządzający pływalnią zamieszczali na tablicy informacyjnej aktualne komunikaty o jakości wody na pływalni oraz zbiorczą ocenę roczną wody na pływalni wydaną przez PPIS w Tychach.

Przedstawiciele PPIS w Tychach w 2019r. sprawowali nadzór nad jakością wody w nieckach basenowych, jak również sprawdzali warunki higieniczno-sanitarne i stan techniczny hali basenowej, zaplecza technicznego oraz pomieszczeń higieniczno-sanitarnych. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach, PPIS w Tychach wydał 6 zbiorczych roczne oceny jakości wody na pływalni stwierdzając, że eksploatacja była prowadzona przez zarządzającego pływalnią / basenem sezonowym w sposób zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne korzystających z pływalni / basenu sezonowego. W tym celu przeanalizowano:

- wyniki badań jakości wody na pływalni wykonanych przez zarządzającego pływalnią, zgodnie z zatwierdzonym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach harmonogramem kontroli wewnętrznej,
- parametry jakości wody na pływalni ocenionych na podstawie bieżącej obserwacji,
- zakres i częstotliwość wykonywania badań wody przez zarządzającego pływalnią oraz zastosowanych metodyk referencyjnych analiz,
- wyniki badań wody na pływalni wykonywanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach,
- podejmowane działania naprawcze.

Kąpielisko

W dniu 20 czerwca zostało otwarte kąpielisko „Paprocany” w Tychach, które miało funkcjonować do 1 września 2019r.

Organizator kąpieliska „Paprocany” w Tychach tj. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Tychach w porozumieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Tychach ustalił harmonogram pobierania próbek wody w sezonie kąpielowym.

Z powodu wystąpienia zakwitu sinic od 26 czerwca przy zbiorniku ustawiono tablice informujące o zakazie kąpieli, jak również informacje te umieszczono na stronie internetowej PSSE w Tychach, portalu społecznościowym Facebook oraz internetowym serwisie kąpieliskowym. Zakaz obowiązywał do końca sezonu.

Parkowy teren Ośrodka Wypoczynkowego „Paprocany” dostępny był przez cały sezon letni. Ośrodek w trakcie sezonu letniego oferował wypoczywającym masę atrakcji tj.: wodny plac zabaw dla dzieci z fontannami zasilanego wodą wodociągową dodatkowo uzdatnianą; spacer po molo, plaże, boisko do siatkówki, plac zabaw dla dzieci, park linowy, ścieżki rowerowe. Przy plaży funkcjonuje czynny cały rok kompleks toalet oraz przebieralnie. W toaletach przy umywalkach dostępne dozowniki z mydłem w płynie oraz podajniki z ręcznikami jednorazowego użycia, pojemniki na zużyte ręczniki. Wszystkie budynki są podłączone do miejskiej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej.

Legionella – pobrano 11 próbek wody na obecność bakterii Legionella sp. w 4 próbkach stwierdzono obecność bakterii. W stosunku do właścicieli obiektów wydano decyzję nakazującą podjęcie działań zmierzających do redukcji liczby bakterii Legionella sp. W wodzie ciepłej w obiekcie.

Działania edukacyjne

W 2019r. prowadzony był ciąg dalszy Kampanii „HCV Jestem Świadom” w związku z czym pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej przekazywali ulotki i materiały edukacyjne przedstawicielom zakładów fryzjerskich, kosmetycznych i tatuażu. Przedstawiciele tych zawodów uświadamiani są dzięki takim kampaniom jak ważna jest poprawa warunków higienicznych w zakładach, jak ważne jest wdrożenie i stosowanie procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi przy wykonywaniu usług w trakcie wykonywania których może dojść do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich oraz ograniczenie występowania zakażeń krwiopochodnych.

Wnioski:

1. Sprawowanie nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej przyczynia się do ciągłej poprawy warunków świadczenia usług. Sukcesywnie poprawia się stan techniczny i sanitarny nadzorowanych obiektów. Właściciele obiektów dążą do ciągłego podnoszenia kwalifikacji swoich pracowników dzięki czemu podnoszą poziom świadczonych usług. Jednak w dalszym ciągu dla pracowników dokonujących czynności kontrolnych w zakładach kosmetycznych, fryzjerskich i tatuażu utrudniony jest sposób ich przeprowadzania. Powodem jest brak aktu prawnego, który określałby szczegółowe wymogi dla obiektów świadczących usługi z zakresu fryzjerstwa, kosmetyki, tatuażu i odnowy biologicznej.
2. Analiza jakości mikrobiologicznej i fizykochemicznej badanych wód potwierdza, że nie stanowią one zagrożenia dla zdrowia ludności, a przekroczenia parametrów, które mogłyby zagrozić zdrowiu osób spożywających tą wodę oraz pogorszyć jej ocenę organoleptyczną są sporadyczne.

4. ODDZIAŁ LABORATORYJNY

Oddział Laboratoryjny PSSE w Tychach wykonuje badania dotyczące zagrożeń zdrowotnych i oceny higienicznej środowiska wody, zagrożeń wynikających z nosicielstwa zarazków schorzeń jelitowych oraz warunków środowiska (w zakresie pomiarów hałasu i stężenia tlenu węgla). Zadania te realizowane są w dwóch Sekcjach: Sekcji Badań Higieny Komunalnej i Środowiska (OL/KŚ) oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakazeń (OL/B). Oddział Laboratoryjny posiada odpowiednie warunki lokalowe, nowoczesne wyposażenie pomiarowe, personel posiadający właściwe wykształcenie i kwalifikacje. Obecnie został wdrożony system zarządzania zgodny z wymaganiami znowelizowanej normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”.

Działalność laboratoryjna jest zorganizowana i prowadzona w taki sposób, aby na każdym etapie pracy była zachowana bezstronność oraz poufność wszelkich informacji i danych klienta uzyskanych podczas realizacji zleceń. Badania wykonywane są zgodnie z ustalonymi, wyspecyfikowanymi metodami, tak aby spełniały wymagania klientów, wymagania przepisów prawnych oraz organizacji udzielającej uznania. Uzyskane wyniki badań pozwalają Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tychach na monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej powiatu, jej obiektywną ocenę oraz podejmowanie niezbędnych i właściwych działań interwencyjnych.

Formalnym potwierdzeniem kompetencji laboratorium jest posiadany certyfikat akredytacji nadany przez organizację udzielającą uznania, jakim jest Polskie Centrum Akredytacji. Obecnie Oddział Laboratoryjny pracuje w IV cyklu akredytacji a Certyfikat Akredytacji Nr AB 500 jest ważny do 8.07.2020 r.

Aktualny Zakres akredytacji jest dostępny na stronie internetowej PCA: www.pca.gov.pl, w zakładce: akredytowane podmioty → laboratoria badawcze.

Oddział Laboratoryjny systematycznie dąży do wdrażania opublikowanych nowych lub znowelizowanych metod badawczych i tak w 2019 r. została wdrożona, zweryfikowana i przygotowana do akredytacji norma PN-EN ISO 11731:2017-08 +AP1:2019-12 do oznaczania bakterii z rodzaju Legionella w wodzie.

W ramach edukacji prozdrowotnej roku dzieci i młodzież ze szkół podstawowych ma możliwość odwiedzić laboratorium PSSE, gdzie może zapoznać się z informacjami na temat nadzoru nad bezpieczeństwem zdrowotnym wody oraz uczestniczyć w pokazie wykonania badań wody w zakresie wybranych parametrów.

W 2019 r. 8 osób (studenci i uczniowie szkół średnich) miało możliwość odbycia praktyk zawodowych, podczas których zapoznawali się z teoretycznymi podstawami metodyk badawczych oraz nabywali praktyczne umiejętności wykonywania fizykochemicznych i mikrobiologicznych badań wody.

W 2019 r. w Sekcji Badań Higieny Komunalnej i Środowiska (OL/KŚ) wykonywane były badania wody oraz pomiary chloru wolnego, chloru całkowitego, chloru związanego i potencjału redox w wodzie na pływalniach w terenie dla obszaru działania: PSSE w Tychach i PSSE w Katowicach, a także pomiary natężenia hałasu w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (w ramach interwencji) dla obszaru działania PSSE w Tychach i Rybniku.

Natomiast w Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń (OL/B) wykonywane były badania kału i skuteczności procesów sterylizacji dla obszaru działania: PSSE w Tychach, PSSE w Rybniku i PSSE w Wodzisławiu Śląskim.

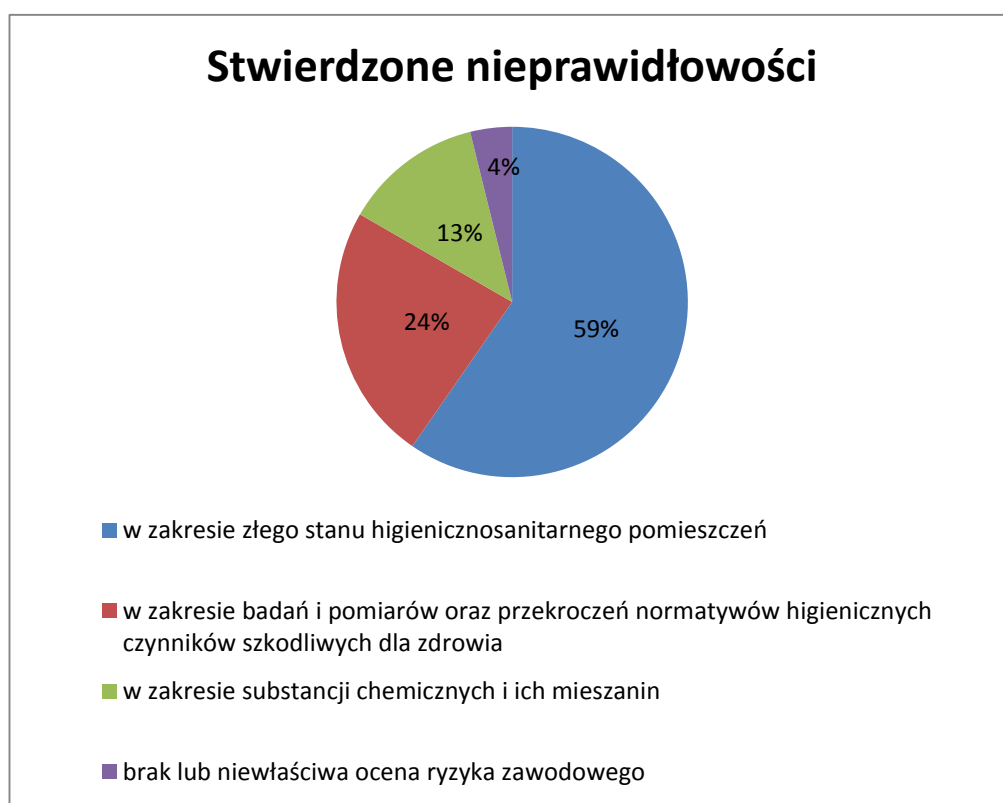
Łączną liczbę i kierunki badań dla ww. obszaru działania PSSE przedstawia poniższa tabela.

Sekcja	Rodzaj badań	Liczba badań	Liczba oznaczeń
OL/KŚ	<p>Badania próbek wody z ujęć powierzchniowych i głębinowych, sieci wodociągowej, wody przeznaczonej do kąpielii (kąpieliska, miejsca wykorzystywane do kąpielii i baseny kąpielowe) obejmujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - parametry fizyczne: barwa, mętność, odczyn (pH), potencjał redox, przewodność smak, zapach, zawiesiny - parametry chemiczne: jon amonowy, azotany, azotyny, Biochemiczne zapotrzebowanie tlenu, chlorki, chlor wolny i ogólny, chlor związany fosforany, glin, indeks nadmanganianowy, mangan, siarczany, tlen rozpuszczony, wapń i magnez (zawartość sumaryczna) – twardość, żelazo - parametry bakteriologiczne: bakterie grupy coli, Escherichia coli, Clostridium perfringens łącznie ze sporami, Enterokoki, Gronkowce koagulazo-dodatnie, Legionella, Ogólna liczba bakterii na agarze odżywczym, Pseudomonas aeruginosa 	2757	8515
	Hałas w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi w ramach zleceń klienta wewnętrznego (interwencje)	8	12
OL/B	<p>BIEGUNKI – badanie dzieci chorych do drugiego roku życia w kierunku pałeczek Salmonella, Shigella, Yersinia, Escherichia coli z grupy: O25, O26, O44, O55, O86, O111, O114, O119, O124, O125, O126, O127, O128, O142, O157 i innych pałeczek z rodziny Enterobacteriaceae.</p> <p>CHORZY – badanie osób z objawami chorobowymi wskazującymi na zakażenie pałeczkami Salmonella, Shigella, Yersinia i Escherichia coli z grupy: O157 i innych pałeczek z rodziny Enterobacteriaceae.</p> <p>OZDROWIĘNCY – badanie osób, u których stwierdzono obecność pałeczek Salmonella i Shigella po leczeniu oraz po ustąpieniu objawów chorobowych</p> <p>NOSICIELE - badanie osób bez objawów chorobowych, w organizmach których bytują i rozmnażają się pałeczki Salmonella i Shigella</p> <p>STYCZNOŚĆ - badanie osób bez objawów chorobowych, które pozostawały w bezpośredniej lub pośredniej styczności z osobą chorą, u której stwierdzono obecność pałeczek Salmonella i Shigella</p> <p>KLASYFIKACJA SZCZEPÓW - potwierdzenie biochemiczne i serologiczne, wyhodowanych przez laboratoria spoza Inspekcji Sanitarnej, szczepów Salmonella, Shigella, Escherichia coli</p> <p>Badanie wskaźników biologicznych kontroli skuteczności sterylizacji przeprowadzanych w autoklawach (Sporal A) i serylizatorach (Sporal S)</p> <p>BRANŻOWCY - badanie osób zdrowych w celu wyeliminowania nosicielstwa pałeczek Salmonella i Shigella</p>	14897	156000

5. OCENA WARUNKÓW ZDROWOTNYCH ŚRODOWISKA PRACY, PRZESTRZEGANIA PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH SUBSTANCJI CHEMICZNYCH I ICH MIESZANIN ORAZ PRZESTRZEGANIA ZAKAZU WYTWARZANIA I WPROWADZANIA DO OBROTU ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH

W Tychach nadzorem bieżącym objętych jest obecnie **256** podmiotów gospodarczych nadzorowanych ze względu na warunki zdrowotne środowiska pracy lub wprowadzanie do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin. W zakładach tych zatrudnionych jest ogółem **29 392** pracowników.

W 2019 r. przeprowadzono **76** kontroli w **64** zakładach pracy. W związku ze stwierdzeniem naruszenia przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy lub z zakresu substancji chemicznych i ich mieszanin, wydane zostały **32** decyzje dotyczące usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Decyzje te zawierały **156** nakazów.

Czynniki szkodliwe dla zdrowia

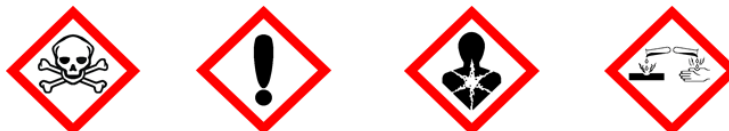
Przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy stwierdzone są w **44** zakładach, głównie w zakresie: hałasu oraz w mniejszym stopniu w zakresie drgań mechanicznych, promieniowania optycznego nielaserowego i czynników chemicznych. W warunkach tych pracowało **1140** osób.

Piktogramy określające rodzaj zagrożenia stwarzanego przez substancje chemiczne i ich mieszaniny:

Piktogramy dla zagrożeń fizykochemicznych

Piktogramy dla zagrożeń dla zdrowia

Piktogram dla zagrożenia dla środowiska

Znak ostrzegający przed zagrożeniem biologicznym:

Przykładowe znaki nakazujące stosowanie środków ochrony indywidualnej:

Choroby zawodowe

W 2019 r. stwierdzonych zostało **15** chorób zawodowych w **8** zakładach pracy, w tym: **9** przewlekłych chorób obwodowego układu nerwowego wywołanych sposobem wykonywania pracy, **3** przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy, **2** przewlekłe choroby narządu głosu, **1** choroba skóry.

Środki zastępcze (tzw. dopalacze)

W 2019 r. na terenie powiatu nie stwierdzono działania obiektów, w których wprowadzane są do obrotu środki zastępcze. Przeprowadzono jedno postępowanie administracyjne związane z zatrzymaniem przez urząd celno-skarbowy przesyłki z Holandii zawierającej środek zastępczy, zaadresowanej do osoby zamieszkującej w Tychach. Wydana została decyzja zakazująca wprowadzenia do obrotu oraz orzekająca o przypadku na rzecz Skarbu Państwa i zniszczeniu zatrzymanych produktów będących środkami zastępczymi.

Wnioski:

- W zakładach pracy powiatu problemem jest występowanie narażenia zawodowego związanego ze sposobem wykonywania pracy na liniach produkcyjnych – pracą nadmiernie i monotypowo obciążającą kończyny górne pracowników, a także narażenie na hałas, zmniejszane przez zastosowanie ochron indywidualnych pracowników.

- Pracodawcy nie przeprowadzają systematycznie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy, nie oceniają właściwie ryzyka zawodowego związanego z wykonywaniem pracy.
- Stwierdzone są nieprawidłowe karty charakterystyki substancji chemicznych i ich mieszanin stosowanych w działalności zawodowej lub wprowadzanych do obrotu.
- Pomieszczenia pracy i pomieszczenia higieniczno-sanitarne w zakładach pracy często nie są utrzymane we właściwym stanie, zgodnym z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.
- Przedsiębiorcy często zwiększają liczbę zatrudnionych, a nie zwiększają odpowiednio zasobu pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla zatrudnionych.

6. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zadania wykonywane przez Państwową Inspekcję Sanitarną w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego podejmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i mają charakter prewencyjny, zmierzający do zapewnienia właściwego stanu sanitarno-higienicznego w projektowanych i realizowanych obiektach, a także ochrony zdrowia ludzi przebywających w sąsiedztwie planowanych przedsięwzięć.

Podstawę działalności inwestycyjnej stanowi planowanie przestrzenne, które ma za zadanie realizować zasadę ładu przestrzennego, zrównoważonego rozwoju, a także wprowadzać rozwiązania mające na celu ochronę środowiska, w tym zdrowia ludzi. W 2019r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tychach w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zaopiniował **10** projektów planów zagospodarowania przestrzennego i zmian do planów już uchwalonych. Dla kolejnych **6** projektów planów uzgodniono zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Przekazane do zaopiniowania projekty planów wskazywały zagospodarowanie zgodne ze stanem istniejącym, wyznaczały nowe tereny głównie pod zabudowę mieszkaniową i usługową, zakładały ochronę wybranych terenów przed wprowadzeniem zabudowy jako przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych oraz wprowadzały zmiany w zakresie przeprowadzenia układu komunikacyjnego w celu dostosowania go do obecnego i przyszłego zagospodarowania terenu. Jeden z planów wyznaczał tereny zabudowy produkcyjno-usługowej oraz tereny infrastruktury technicznej w zakresie gospodarki odpadami, na których powstać ma nowa kwatera składowiska oraz ma zostać rozbudowany istniejący zakład przetwarzania odpadów. Inny plan porządkował zagospodarowanie terenów położonych przy północno zachodnim brzegu Jeziora Paprocańskiego. W każdym projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego proponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko.

Celem sporządzanych planów było racjonalne zagospodarowanie terenów, zgodnie z kierunkami polityki przestrzennej przyjętej dla tego obszaru w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Tychy poprzez ustalenie stosownych przeznaczeń terenów oraz zasad zabudowy, zagospodarowania oraz kształtowania i ochrony ładu przestrzennego.

Odrębną kwestię w działaniach zmierzających do poprawy stanu sanitarno-higienicznego stanowi opiniowanie i określanie warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W 2019 r. Prezydent Miasta prowadząc postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko zasięgał opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach co do obowiązku przeprowadzenia takiej oceny dla **10** przedsięwzięć. Po przeanalizowaniu rodzaju i charakterystyki przedsięwzięcia, jego

usytuowania oraz rodzaju i skali możliwego oddziaływania w 1 przypadku wyrażono opinię o potrzebie przeprowadzenia takiego postępowania określając jednocześnie zakres raportu.

Na kolejnym etapie postępowania tj. przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach organy prowadzące postępowanie administracyjne zwróciły się o zaopiniowanie warunków realizacji dla 2 przedsięwzięć, były to rozbudowy: zakładu o nową linię malowania kataforetycznego oraz istniejącej instalacji do produkcji kształtek z pianki poliuretanowej o nową linię.

Przy uzgadnianiu przedsięwzięć zwracano uwagę na konieczność zapewnienia ludziom, przebywającym w sąsiedztwie inwestycji, odpowiednich warunków życia poprzez m.in.: zabezpieczenie przed występującą uciążliwością hałasu, zabezpieczenie przed wpływem zanieczyszczenia powietrza oraz wód powierzchniowych i podziemnych, jak i właściwą gospodarką odpadami na etapie ich realizacji, eksploatacji oraz likwidacji.

Ważną rolę w zapewnieniu zdrowia publicznego odgrywa również prawidłowe zaprojektowanie obiektu budowlanego, a także jego wykonanie. Przy uzgadnianiu dokumentacji projektowych sprawdzano czy dla planowanego zakresu i programu funkcjonowania obiektu zostaną spełnione wymagania określone w przepisach szczegółowych oraz wszystkich mających zastosowanie przepisach i normach wynikających z Prawa budowlanego.

W roku ubiegłym uzgodniono 22 projekty architektoniczno-budowlane, w tym dokumentację projektową żłobków, przedszkoli, gabinetu lekarskiego i stomatologicznego, lokali gastronomicznych. Przy uzgadnianiu dokumentacji projektowych oceniano rozwiązania proponowane przez projektantów w aspekcie zagwarantowania odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych w miejscach pobytu ludzi poprzez zastosowanie m.in. prawidłowej funkcji oraz warunków techniczno-użytkowych pomieszczeń, właściwych pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych, właściwego oświetlenia oraz prawidłowej wymiany powietrza w projektowanych pomieszczeniach.

W 2019 r. pracownicy pionu Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego dokonali ogółem 117 odbiorów obiektów zgłoszonych przez inwestorów w myśl art. 56 ustawy Prawo budowlane lub ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Wśród odbieranych obiektów były sklepy spożywcze, lokale gastronomiczne, gabinety lekarskie, żłobki, przedszkola, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i tatuażu, pomieszczenia produkcji kosmetyków, przystań sportów wodnych przy Jeziorze Paprociańskim „Marina”, stacje paliw, obiekty biurowe oraz przemysłowe.

Czynności odbiorowe mają na celu zapewnienie, aby nowy obiekt został przekazany do użytkowania w stanie zapewniającym możliwość utrzymywania w nim właściwego stanu sanitarno-higienicznego tj. prawidłowego układu funkcjonalnego, właściwej wymiany powietrza, właściwego oświetlenia, wody o parametrach odpowiadających jakości wody do spożycia, prawidłowej gospodarki ściekami i odpadami.

Stwierdzić należy, że część obiektów, których zakończenie realizacji zostało zgłoszone nie spełniało wszystkich wymagań z zakresu wymogów sanitarno-higienicznych. Często obiekty nie były przygotowane do odbioru z uwagi na trwające w nich prace budowlano-wykończeniowe. Wydano 1 opinię stwierdzającą wykonanie obiektu nie zgodnie z projektem budowlanym oraz 1 sprzeciw do użytkowania obiektu ze względu na brak podłączenia obiektu do sieci wodociągowej.

Niejednokrotnie wydanie pozytywnej opinii możliwe było dopiero po wyeliminowaniu przez inwestorów nieprawidłowości i uchybień stwierdzanych w trakcie oględzin obiektów.

Po dokonaniu odbioru nadzór nad obiektem przejmuje właściwa sekcja nadzoru bieżącego.

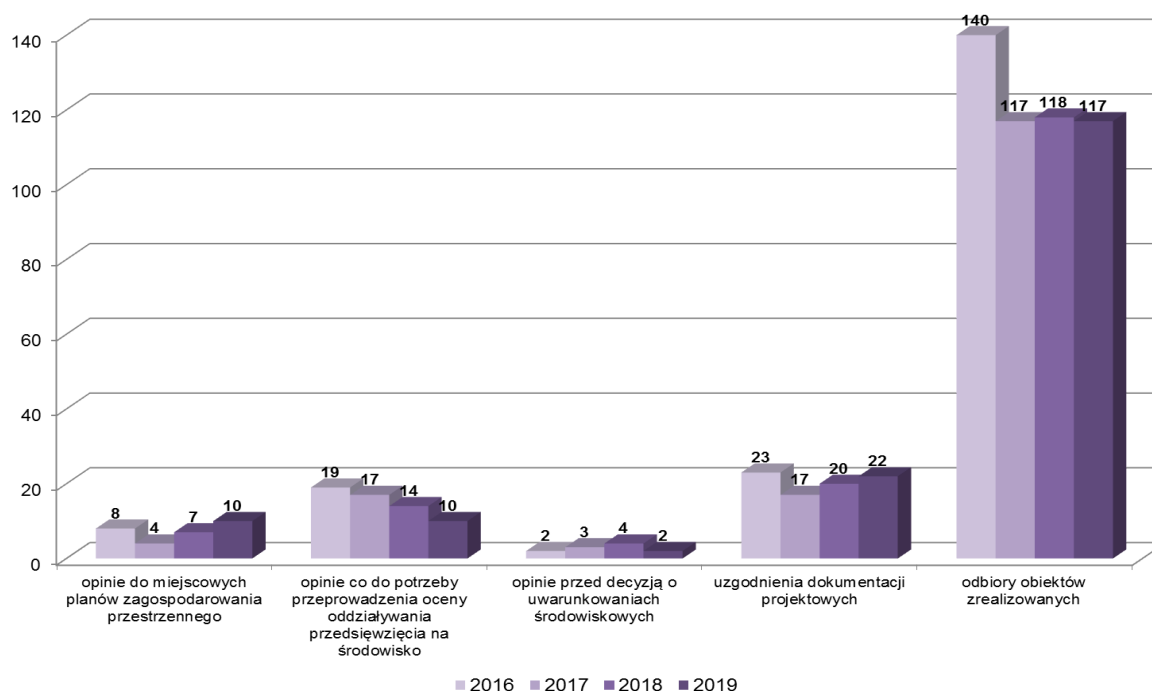
Tabela nr 1

Zestawienie liczbowe działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2019 r.:

Opinie dot. uzgodnienia planów zagospodarowania przestrzennego	10
Opinie co do potrzeby przeprowadzenia oceny o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko	10
Opinie przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	2
Uzgodnienia dokumentacji projektowych	22
Odbiory obiektów zrealizowanych	117

Wykres nr 1

Działalność pionu Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w latach 2016 - 2019

PODSUMOWANIE

Rola zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w Państwowej Inspekcji Sanitarnej, choć różni się od działań innych komórek jest bardzo ważna. Zadania wykonywane w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego mają charakter profilaktyczny, zmierzający do ochrony zdrowia ludzi przebywających w obszarze i sąsiedztwie planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych. Polegają one na kontroli przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych w procesach planowania, projektowania i realizacji różnego rodzaju zamierzeń inwestycyjnych. Uzgadniając planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko egzekwowano rozwiązania, zapewniające bezpieczeństwo zdrowotne i właściwe warunki życia ludzi znajdujących się w ich sąsiedztwie.

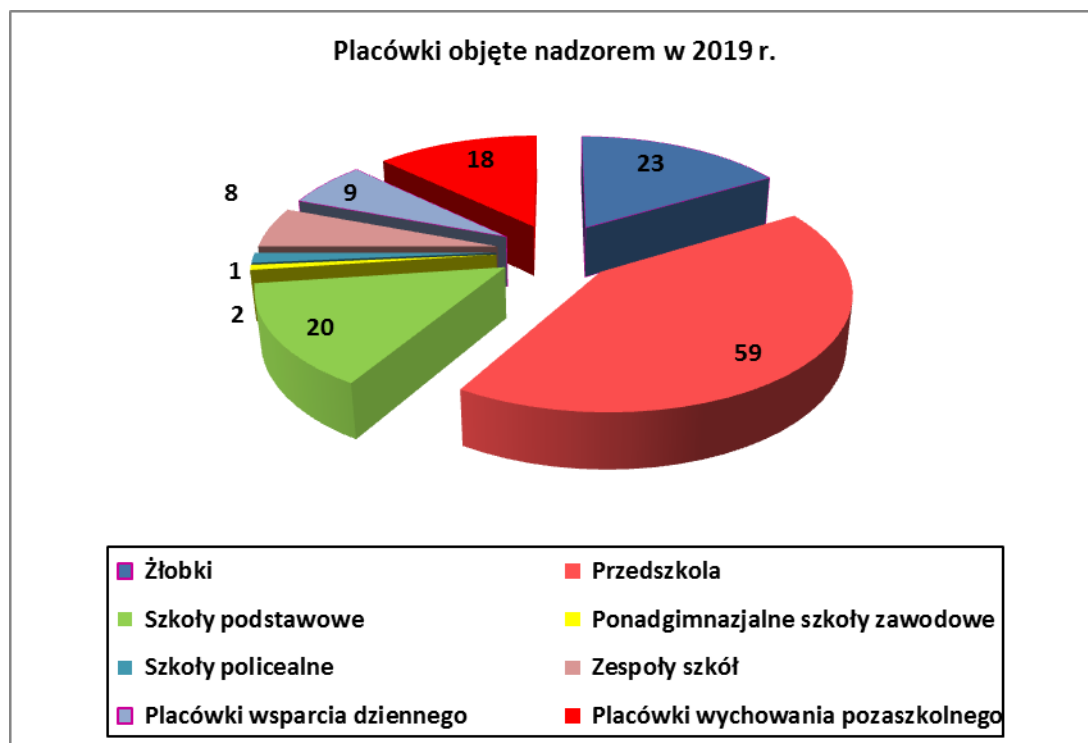
Ważną rolę w zapewnieniu zdrowia publicznego odgrywa także prawidłowe zaprojektowanie i wykonanie obiektów budowlanych. Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach, w tym zakresie, obejmowały uzgadnianie dokumentacji projektowych obiektów budowlanych oraz odbiory obiektów zrealizowanych, poprzez egzekwowanie rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo zarówno pracowników jak i ludzi korzystających ze świadczonych usług.

7. OCENA STANU SANITARNEGO PLACÓWEK DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Stan sanitarny opracowano na podstawie analizy wyników uzyskanych podczas prowadzenia bieżącego nadzoru nad placówkami, zwracając szczególną uwagę na zapewnienie właściwych warunków higieniczno-zdrowotnych i bezpieczeństwa pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach.

W 2019 r. Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży bieżącym nadzorem sanitarnym objęła **140** placówki nauczania i wychowania z miasta Tychy. Placówki objęte stałym nadzorem sanitarnym to przede wszystkim żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe, a także, placówki pracy pozaszkolnej i inne zakłady. Przeprowadzono **156** kontroli bieżącego stanu sanitarno-higienicznego.

Wykres nr 1

Stan sanitarno-techniczny placówek dla dzieci i młodzieży

W trakcie prowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono nieprawidłowości techniczne w 3 przedszkolach, 7 szkołach podstawowych oraz w 2 zespołach szkół takie jak: w złym stanie technicznym podłogi w salach lekcyjnych i korytarzu, w złym stanie technicznym stolarka okienna w sali gimnastycznej, brudne zakurzone ściany i sufity w sanitariatach dla uczniów, nierówne, z wybrzuszeniami dojście do placówki, wytarte stopnie schodowe.

Kontrole, które wykazywały nieprawidłowości kończyły się wszczęciem postępowania administracyjnego lub wydaniem zaleceń pokontrolnych.

Żłobki

Szczególną uwagę poświęcono placówkom przeznaczonym dla najmłodszych dzieci. Opiekę najmłodszym dzieciom zapewniono łącznie w **23** placówkach. Skontrolowano **21** **żłobków**, w których przebywało 627 dzieci. Przeprowadzono 24 kontrole bieżącego stanu sanitarnego. Stan techniczny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. Nie stwierdzono zaniedbań sanitarno-technicznych, a warunki do utrzymania higieny uznano za prawidłowe. W 2019 r. wydano **5** decyzji określających maksymalną liczbę dzieci w żłobkach.

W ramach kampanii edukacyjnej „Oszczędź dziecku ospy” przekazano do wszystkich żłobków i klubów dziecięcych materiały edukacyjno-informacyjne w postaci ulotek i plakatów dla rodziców opracowane przez Polskie Towarzystwo Higieniczne.

Placówki wychowania przedszkolnego

W 2019 r. PPIS w Tychach nadzorował **59** przedszkoli, skontrolowano **50** placówek do których zapisanych było 4176 dzieci. Przeprowadzono **53** kontroli sanitarnych.

Większość skontrolowanych przedszkoli funkcjonowało w budynkach przystosowanych do tego celu. Pomieszczenia przeznaczone na pobyt dzieci utrzymane były w należytej czystości i porządku. Przyległe tereny placów zabaw były ogrodzone i utrzymane w czystości. Przedmiotem kontroli terenów rekreacyjnych i placów zabaw był stan sanitarno-techniczny urządzeń, w tym posiadanie certyfikatów zgodności z normami, sposób zabezpieczenia miejsc zabaw dzieci, umieszczanie czytelnych i kompletnych regulaminów oraz posiadanie harmonogramów napraw i kontroli. Szczególną uwagę zwracano na częstotliwość wymiany piasku oraz zabezpieczenie piaskownic przed zanieczyszczeniem.

Szkoły

W 2019 r. PPIS w Tychach nadzorował **20 szkół** podstawowych, **8** zespołów szkolno-przedszkolnych, **1** zasadniczą szkołę zawodową oraz **2** szkoły policealne. Skontrolowano ogółem **30** szkół, przeprowadzając w nich **50** kontroli sanitarnych.

Budynki szkół przystosowane są do potrzeb użytkowników, a ich stan sanitarno-higieniczny oceniono jako dobry. Co roku w tych placówkach przeprowadzane są bieżące prace remontowe, poprawiane są warunki pracy/nauki uczniów.

W większości szkoły prowadzą zajęcia lekcyjne w systemie jednozmianowym. Zajęcia odbywające się w szkołach w systemie dwuzmianowym dotyczą głównie klas I – III.

Temperatura pomieszczeń lekcyjnych/sal zajęć mierzona w okresie grzewczym była prawidłowa. Wszystkie nadzorowane placówki posiadają podłączenie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

W okresie grzewczym pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w trakcie prowadzonych kontroli informowali dyrektorów zakładów nauczania i wychowania o potrzebie śledzenia na bieżąco komunikatów dotyczących alertu smogowego i podejmowania w związku z tym stosownych decyzji.

Infrastruktura do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

Ważnym czynnikiem warunkującym prawidłowy rozwój i zdrowie ucznia jest organizacja zajęć wychowania fizycznego. Oceniając szkoły w aspekcie warunków, w których prowadzone są zajęcia wychowania fizycznego, stwierdzono, że na **30** skontrolowanych w 2019 r. placówek szkolnych:

- 20 szkół posiadało szkolny zespół sportowy z boiskiem (66,6 %),
- 1 szkoła posiadała szkolny zespół sportowy bez boiska (3,3 %),
- 2 szkoły posiadały wyłącznie zastępczą/rekreacyjną (6,6 %),
- 3 szkół posiadało salę gimnastyczną z boiskiem (10 %),

- 1 szkoła posiadała salę rekreacyjną/zastępczą z boiskiem (3,3 %),
- 2 szkoły policealne nie posiadają infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego.

Mimo zapewnienia przez szkoły dobrych warunków do utrzymania higieny zauważono małe zainteresowanie uczniów w zakresie systematycznego użytkowania urządzeń natryskowych po zajęciach wychowania fizycznego..

Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi

W 2019 r. nadal prowadzono ocenę realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w szkołach. We wszystkich kontrolowanych szkołach substancje chemiczne i ich mieszaniny oznakowane były w sposób widoczny, umożliwiając ich identyfikację oraz posiadały wymagane karty charakterystyk. W pracowniach chemicznych znajdowały się również aktualne spisy przechowywanych substancji chemicznych. Nie stwierdzono nieprawidłowości związanych z przechowywaniem preparatów chemicznych w szkołach.

Ocena dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu dzieci

W 2019 r. dokonano oceny dostosowania mebli przedszkolnych i szkolnych do wzrostu uczniów. Pomiary przeprowadzono w:

- 4 przedszkolach (21 oddziałów), w których zmierzono **377** dzieci – z czego **114** dzieci siedziało nieprawidłowo tj. 30%;
- 6 szkołach podstawowych (34 oddziały), w których zmierzono **550** uczniów – z czego **185** uczniów siedziało nieprawidłowo, co stanowi 34%,
- 2 zespołach szkolno-przedszkolnych (19 oddziałów), w których zmierzono **280** uczniów – z czego **146** uczniów siedziało nieprawidłowo tj. 52%.

Główne przyczyny związane z niedostosowaniem stanowisk pracy uczniów do ich wzrostu dotyczyły: nieodpowiedniego zestawienia stolików i krzeseł, braku regularnej kontroli wzrostu dzieci i systematycznej, adekwatnej do wzrostu wymiany mebli, braku zróżnicowania w wielkościach mebli, uczniowie we własnym zakresie zmieniają miejsca w ławkach szkolnych. Jest to wynik małego zainteresowania ze strony nauczycieli, w jaki sposób uczeń dobiera sobie stanowisko pracy. Z otrzymanych pisemnych informacji wynika, iż większość dyrektorów podjęło stosowne kroki w celu poprawy sytuacji w tym zakresie.

Higieniczna ocena tygodniowych rozkładów zajęć

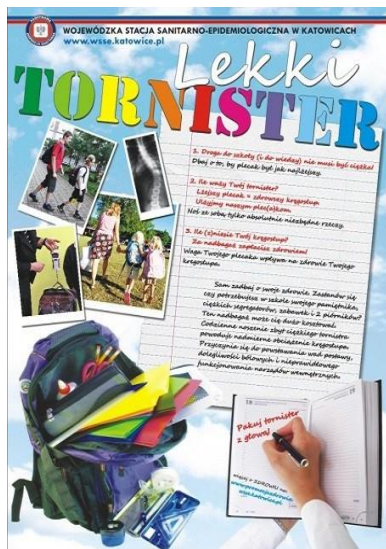
Jednym z zadań dotyczących nadzoru nad warunkami higieny procesów nauczania i wychowania jest prawidłowe planowanie nauki i odpoczynku.

W 2019 r. dokonano higienicznej oceny rozkładów zajęć w 2 szkołach podstawowych, gdzie analizie poddano **31** oddziałów, w **5** oddziałach stwierdzono nieprawidłowości tj. 16% .

Analizując rozkłady zajęć lekcyjnych oceniano czy:

- zajęcia rozpoczynają się o stałej porze, przy czym różnica między kolejnymi dniami nie jest większa niż jedna godzina,
- różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia nie jest większa niż jedna godzina.

Badania w zakresie obciążenia uczniów ciężarem tornistrów/plecaków

W 2019 r. pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Tychach przeprowadzili badania obciążenia uczniów ciężarem tornistrów/plecaków. Badaniu zostali poddani uczniowie szkół podstawowych.

Pomiary przeprowadzono w **4** szkołach w **35** oddziałach. Zważono **582** tornistrów/plecaków, z czego **139** tornistrów/plecaków przekraczało 15% masy ciała tj. 24%. Analiza przeprowadzonych badań wykazała przekroczenie dopuszczalnej wagi tornistra w **31** oddziałach.

Badania miały na celu oszacowanie skali istniejącego problemu dotyczącego zbyt ciężkich tornistrów i ustalenie rzeczywistego obciążenia uczniów szkół podstawowych.

Wszystkie placówki, w których przeprowadzono ważenie tornistrów/plecaków otrzymały pisemną analizę wyników z zaleceniami dla rodziców i nauczycieli.

Zapewnienie uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych

W trakcie kontroli placówek szkolnych stwierdzono, że wszystkie placówki realizowały obowiązek zapewnienia uczniom możliwości pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych w pomieszczeniach szkoły zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej. Przepis nie określa szczegółowo sposobu realizacji zadania. Dzieci z klas I-III mają możliwość pozostawiania podręczników we własnych salach do zajęć lekcyjnych zaś uczniowie klas starszych najczęściej w indywidualnych szafkach bądź zbiorowych półkach.

Warunki do utrzymania higieny osobistej

Stan sanitarno-higieniczny placówek oświatowo-wychowawczych ulega systematycznej poprawie. Dostępność do środków czystości (papier toaletowy, ręczniki jednorazowego użytku/suszarki do rąk oraz mydło w płynie) w nadzorowanych placówkach jest zadowalająca.

Na terenie powiatu tyeskiego wszystkie placówki zapewniają dostęp do bieżącej ciepłej wody w łazienkach dla dzieci oraz w sanitariatach dla uczniów oraz zachowane są standardy dostępności do urządzeń sanitarnych.

W dalszym ciągu napływają informacje od rodziców dotyczące występowania wszawicy wśród dzieci i młodzieży.

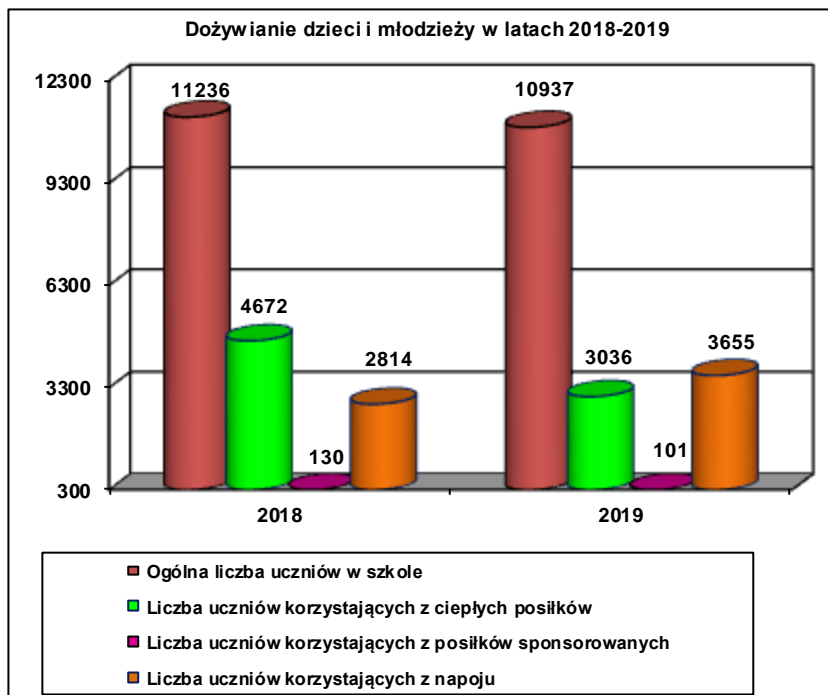
Ocena profilaktycznej działalności szkolnej służby zdrowia

W czasie prowadzonych kontroli sanitarnych we wszystkich szkołach kontrolą objęto również gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych pomieszczeń wraz z wyposażeniem nie budził zastrzeżeń.

Dożywianie dzieci i młodzieży

Prowadzono ocenę dożywiania dzieci i młodzieży szkolnej z uwzględnieniem dożywiania sponsorowanego. Na terenie miasta **28** szkół prowadzi dożywianie w formie posiłków dwudaniowych, z których korzystało **3036** uczniów (w 2018 r. – **4672** uczniów). Z posiłków dofinansowanych skorzystało **101** uczniów (w 2018 r. - **130** uczniów). Natomiast „herbatę” lub „mleko” prowadziło **18** szkół dla **3655** uczniów (w 2018 r. - **2814** uczniów).

Wykres 2

Zabezpieczenie piaskownic przed dostępem zwierząt

Z uwagi na bezpieczeństwo i higienę korzystania z przedszkolnych i szkolnych placów zabaw, boisk i terenów rekreacyjnych przez dzieci i młodzież konieczne jest zabezpieczenie terenu (np. piaskownic) przed dostępem zwierząt, w szczególności przed zanieczyszczeniem odchodami zwierzęcymi. W toku kontroli sanitarnych w tym zakresie stwierdzono, że w większości placówek piaskownice są odpowiednio zabezpieczone.

W 2019 r. prowadzono nadzór nad przygotowaniem terenów zewnętrznych placówek przedszkolnych. Przy ocenie brano pod uwagę liczbę i rodzaj urządzeń, rodzaj zabezpieczenia piaskownic, dostępność regulaminu korzystania z placów zabaw.

Organizacja wycieczki letniej i zimowej

W 2019 r. zimowy i letni wypoczynek dla dzieci i młodzieży zorganizowany był przede wszystkim w miejscu zamieszkania, którego celem było zapewnienie opieki i rekreacji dzieciom pozostającym w mieście. Przygotowany został specjalny program zajęć na którego składały się m.in. wycieczki piesze i autokarowe, wyjazdy na obiekty rekreacyjno-sportowe, spacer po okolicy.

W trakcie wycieczki przekazywano organizatorom pakiety edukacyjne w celu rozpowszechnienia wśród uczestników wycieczki.

Podsumowując przebieg wycieczki można stwierdzić, że odbywał się on we właściwych warunkach, gwarantujących higieniczny i bezpieczny pobyt dzieci i młodzieży, nie odnotowano rażących uchybień sanitarnych oraz przypadków chorób zakaźnych i zatruc pokarmowych.

Wnioski:

1. Nadal pozostaje problem dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów oraz problem przekroczeń wagi tornistrów/plecaków.
2. W związku ze zwiększającą się liczbą zgłoszeń przypadków zawszenia i zagnidzenia w placówkach oświatowo-wychowawczych istnieje konieczność prowadzenia działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie przeciwdziałania szerzenia się chorób pasożytniczych przede wszystkim wszawicy.

8. DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO – ZDROWOTNA

Działania edukacyjne w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia podejmowane w 2019 r. przez Państwową Inspekcję Sanitarną wynikały z zapisów Ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Narodowego Programu Zdrowia, Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV opracowanego na lata 2017-2021. Polegały one na inicjowaniu, prowadzeniu i koordynowaniu działalności oświatowo-zdrowotnej, w celu kształtowania postaw i zachowań sprzyjających zachowaniu zdrowia.

Zgodnie z definicją oświaty zdrowotnej rozumianej jako medycyna zdrowego człowieka, działania ukierunkowane były głównie na środowisko ludzi zdrowych, zwłaszcza: dzieci i młodzież, rodziców, opiekunów, nauczycieli i wychowawców oraz fachowy personel zakładów opieki zdrowotnej. W ramach działalności realizowano działania zmierzające do zaznajomienia społeczeństwa z czynnikami ryzyka społecznego i środowiskowego wpływającymi na zdrowie ludzi. Propagowano tematykę z zakresu:

- zapobiegania chorobom zakaźnym poprzez promowanie szczepień ochronnych;
- zdrowego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia wczesnej diagnostyki, zapobiegania nałogom, otyłości i nadwadze;
- zasad higieny, w tym kształtowania i utrwalania właściwych nawyków higienicznych;
- profilaktyki HIV/AIDS oraz kształtowania właściwych postaw wobec żyjących z HIV i chorych na AIDS.

W 2019 r. realizowane były następujące programy edukacyjne:

- „Bieg po zdrowie”- program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla IV klas szkół podstawowych,
- „Klub Zdrowego Przedszkolaka”- promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców,
- „Skąd się biorą produkty ekologiczne”- zwiększenie świadomości i wiedzy dzieci przedszkolnych na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych,
- Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV- ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, wzrost poziomu wiedzy nt. HIV/AIDS ,
- „Podstępne WZW”- upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C,
- „ARS, czyli jak dbać o miłość?”- ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie,
- „Smak życia czyli debata o dopalaczach”- dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich zażywania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami,

- „Trzymaj Formę!”- edukacja, w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety,
- „Wybierz Życie-Pierwszy Krok”- zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę,
- „Znamię! Znam je?”- upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy o nowotworach złośliwych i kształtowanie prozdrowotnych zachowań,
- „Czyste powietrze wokół nas”- program antytytoniowej edukacji zdrowotnej skierowany do dzieci przedszkolnych.

Realizacja programów polegała na inicjowaniu, koordynowaniu i nadzorowaniu interwencji. Grupą docelową działań programowych były dzieci przedszkolne, uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz ich rodzice/opiekunowie.

Szkolenie dot. programów edukacyjnych

W związku z realizacją ww. programów Sekcja Oświaty Zdrowotnej zorganizowała bezpłatne szkolenia z zakresu metodyki dla szkolnych koordynatorów (pedagogów, psychologów, wychowawców, nauczycieli przedmiotowych). Każda z placówek oświatowo-edukacyjnych otrzymała materiały informacyjno-edukacyjne tj. poradnik dla koordynatora, ulotki dla uczniów i/lub rodziców, plakaty). Programy realizowane były w czasie 1 lub 2 godzin lekcyjnych na podstawie gotowych scenariuszy zajęć, inne oparte były o metodę projektu, gdzie to uczniowie poszukiwali odpowiedzi na nurtujące ich pytania, a nauczyciel pełnił rolę przewodnika.

W 2019 r. na terenie działania Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Tychach przeprowadzono 22 wizyty dotyczące oceny realizacji programów w placówkach nauczania i wychowania związane z realizowanymi interwencjami programowymi.

Oprócz działań programowych podejmowane były również następujące działania nieprogramowe:

- „Światowy Dzień Zdrowia” obchodzony był pod hasłem: *„Popularyzowanie Uniwersalnej Opieki Zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem Podstawowej Opieki Zdrowotnej”*,
- „Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach”,
- „Dopalacze-Wypalacze „groźne narkotyki”
- „Brązowo, ale czy zdrowo”
- Akcja informacyjna dot. bezpiecznego grzybobrania,
- „Bezpieczne Ferie’ 2019”
- „Bezpieczne Wakacje’2019”
- „Jasne jak słońce”
- „Lekki tornister”- profilaktyka wad postawy,
- „HIV/AIDS-chcę wiedzieć więcej”- akcja dot. podniesienia poziomu wiedzy młodzieży szkół ponadpodstawowych na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV oraz kształtowanie postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS.

W ramach powyższych inicjatyw podejmowane były działania informacyjno-edukacyjne w różnych środowiskach m.in. placówkach oświatowo-wychowawczych, podmiotach leczniczych, poradniach psychologiczno-pedagogicznych, miejskich ośrodkach pomocy społecznej, miejskich centrach pomocy rodzinie i ośrodkach wczesnej interwencji. Grupą docelową działań był ogół społeczeństwa. Dystrybuowano materiały informacyjne i udzielano poradnictwa metodycznego. Sekcja Oświaty Zdrowotnej czynnie włączała się w akcje prozdrowotne realizowane przez różne podmioty tj. przedszkola i szkoły, koordynowała konkursy organizowane przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach oraz Główny Inspektorat Sanitarny w Warszawie.

W 2019 r. przeprowadzone zostały konkursy:

- Konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia „Trzymaj Formę!”

- Konkurs ph. „Szkoła wolna od używek”
- Konkurs na plakat pt. „HIV/AIDS- chcę wiedzieć więcej”

W 2019 r. realizowane były również kampanie:

- „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”- wojewódzka akcja skierowana do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem: rodziców dzieci w wieku 0-3, dzieci przedszkolnych oraz rodziców planujących dziecko;
- „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”- kampania ogólnopolska, skierowana do kobiet w wieku prokreacyjnym, ciężarnych oraz ich rodzin i bliskich.

W ramach akcji oraz kampanii podejmowano różne działania profilaktyczne w placówkach znajdujących się na terenie objętym nadzorem przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach.

Z ważniejszych wydarzeń, które odbywały się na terenie powiatu tyskiego należy wymienić obchody XIV edycji Europejskiego Tygodnia Szczepień (*European Immunization Week, EIW*). W 2019 r. motywem przewodnim były hasła: „Poznaj i udostępni fakty na temat szczepień” oraz „Bohaterowie szczepień”.

W związku z trwającą w 2019 r. kampanią pt. „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, której celem było podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień ochronnych oraz zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym) Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Tychach zaprojektowała i wydała plakat promujący szczepienia ochronne. Akcję informacyjną przeprowadzono w jednostkach samorządu terytorialnego i podmiotach leczniczych na nadzorowanym terenie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach.

W celu promocji szczepień ochronnych plakat dystrybuowano także do żłobków, przedszkoli, klubów dziecięcych oraz instytucji wspierających rozwój małego dziecka.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tychach wystosował list do przyszłych rodziców, który rozpropagowany był do poradni ginekologicznych.

Akcja ta miała na celu promowanie szczepień ochronnych wśród kobiet w ciąży. Listy trafiły do każdej kobiety zgłaszającej się na wizytę kontrolną.

W Tygodniku „Twoje Tychy” oraz na portalu miejskim ukazał się komunikat PPIS w Tychach zachęcający rodziców do zaszczepienia dzieci.

W Przedszkolu Nr 5 w Tychach przeprowadzono akcję głośnego czytania dzieciom. Podczas zajęć czytano bajkę pt. „Przygody dzielnego niedźwiadka Szczepana” autorstwa Izabeli Filc-Redlińskiej, zapoznano wszystkie dzieci z prawidłową techniką mycia rąk oraz omówiono podstawowe zasady higieny.

Akcja głośnego czytania w Przedszkolu nr 5 w Tychach

Podczas ferii zimowych podejmowano działania edukacyjne w centrum handlowym Gemini Park w Tychach. Na stoisku informacyjno-edukacyjnym dostępne były materiały oświatowo-zdrowotne dotyczące m.in. profilaktyki rzucania palenia, grypy, wszawicy oraz szczepień ochronnych. Najmłodszym uczestnikom rozdano pamiątkowe odblaski Dinusie oraz kolorowanki o tematyce bezpiecznych ferii. Chętni brali udział w ćwiczeniach profilaktycznych z użyciem alkohogli i narkogogli. Zainteresowanym palaczom dokonywano pomiaru tlenu węgla w wydychanym powietrzu.

Stoisko informacyjno-edukacyjne w Centrum Handlowym Gemini Park w Tychach

W okresie wakacyjnym prowadzona była dystrybucja materiałów edukacyjnych skierowanych do wszystkich organizatorów wypoczynku letniego. Materiały edukacyjne dotyczyły bezpiecznego opalania, zabezpieczania swojego ciała przed ukąszeniem kleszcza, bezpiecznych zachowań podczas wypoczynku, higieny rąk, unikania „dopalaczy”. Dodatkowo do przedszkoli dystrybuowane były plakaty pt. „Jasne jak słońce” dotyczące ochrony przed nadmiernym promieniowaniem słonecznym.

W tyskiej „Andromedzie” przy pl. Baczyńskiego odbył się „Dzień Zdrowia”, którego organizatorem był Urząd Miasta Tychy. Jak co roku, również Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Tychach włączyła się w akcję. Na stoisku profilaktycznym dostępne były materiały edukacyjne dot. m.in. bezpiecznego wypoczynku, ochrony przed słońcem, bezpiecznego grzybobrania, szczepień ochronnych, zdrowego stylu życia czy profilaktyki uzależnień. Zainteresowaniem cieszyły się alkoholowe i narkotyczne, które każdy z uczestników mógł przetestować na sobie. Osoby palące papierosy mogły zbadać zawartość tlenu węgla w wydychanym powietrzu. W myśl hasła „Wiedza ratuje życie” – mieszkańcy mogli zasięgnąć poradnictwa czy zabrać ze sobą broszury informacyjne.

Stoisko informacyjno-edukacyjne w tyskiej „Andromedzie”

W ramach obchodów 100-lecia służb sanitarnych w Tygodniku „Twoje Tychy” ukazał się artykuł dot. historii, powstania i działalności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tychach.

Przez cały rok sporządzano raporty dotyczące nadzoru w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w placówkach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach pracy oraz w zakładach gastronomicznych. Badania ankietowe dotyczyły przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych obiektach. Przeprowadzane były przez pracowników nadzoru sanitarnego PSSE w Tychach.

Wnioski:

Działalność Sekcji Oświaty Zdrowotnej prowadzona była zgodnie z planem przedsięwzięć oraz opracowanymi harmonogramami na 2019 r. Dzięki podejmowaniu działań realizowanych przy współpracy z różnymi organizacjami i instytucjami zwiększa się zasięg i efektywność oddziaływań prozdrowotnych na społeczeństwo. Monitorowane programy odbierane są z dużym zainteresowaniem zarówno ze strony uczniów, kadry pedagogicznej, jak i rodziców. Dzięki analizie sprawozdań przesłanych przez realizatorów programów edukacyjnych wynika, że istnieje potrzeba kontynuowania programów profilaktycznych w kolejnych latach.

Podejmowane działania przez pracowników charakteryzują się dużą różnorodnością tematyczną oraz szerokim przedziałem wiekowym adresatów. Aby wzbogacić program i zachęcić do jego realizacji pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej przeprowadzają w zainteresowanych szkołach warsztaty połączone z testami w alkogoglach i narkogoglach według opracowanych scenariuszy. Edukacja tego typu z roku na rok cieszy się coraz większym zainteresowaniem.

Podczas imprez miejskich Sekcja Oświaty Zdrowotnej prowadziła ćwiczenia profilaktyczne z wykorzystaniem narkogogli, alkogogli i urządzeń pomiarowych. Na stoiskach promocji zdrowia udzielano porad i dystrybuowano materiały edukacyjne. Pozytywnie odbierana jest także edukacja adresowana do dzieci w formie zabaw profilaktycznych, zagadek, gier i quizów.